

Hallituksen esitys Eduskunnalle 90. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleiskokous, Kansainvälinen työkonferenssi, hyväksyi vuonna 2002 pöytäkirjan, joka liittyy ILO:n vuodelta 1981 olevaan työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen sekä kaksi suositusta, joista toinen koskee ammattitautien luetteloa sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista ja toinen osuustoiminnan edistämistä.

Työturvallisuutta ja työterveyttä koskeva yleissopimus ratifioitiin Suomessa vuonna 1985. Se edellyttää muun muassa jäsenvaltioiden ilmoittavan tapahtuneet työtapaturmat ja ammattitaudit sekä laativan niitä koskevat tilastot. Yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan tarkoituksena on työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamis- ja ilmoittamismenetelyn yhdenmukaistaminen ja niitä koskevien tilastojen vertailukelpoisuuden parantaminen. Työtapaturman, ammattitaudin, vaaratilanteen ja työmatkatapaturman määritelmien lisäksi pöytäkirjan määräykset koskevat työnantajien vastuuta mainittujen seikkojen kirjaamisessa ja ilmoittamisessa sekä tilastoja ja niiden luokitusjärjestelmiä.

Pöytäkirja voidaan ratifioida yhtäaikaan yleissopimuksen kanssa tai milloin tahansa yleissopimuksen ratifiointin jälkeen ilmoittamalla sen virallisesta ratifiointista Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten. Se tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifiointit. Sen jälkeen pöytäkirja tulee kunkin jäsenvaltion osalta voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt sen ratifi-

oinnin.

Pöytäkirjaa täydentää suositus, joka koskee ammattitautien luetteloa sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista. Sen tavoitteena on ammattitautiluettelon uudistamisen ohella työtapaturmien ja ammattitautien syiden tunnistaminen ja niihin liittyvien korvausmenettelyjen parantaminen sekä niitä koskevien kirjaamis- ja ilmoitusjärjestelmien yhdenmukaistaminen. Suositukseen liittyy ammattitautiluettelo, jonka pohjalta jäsenmaiden tulisi luoda omat kansalliset ammattitautiluettelonsa. Hyväksytyjen ammattitautien lisäksi niiden tulisi sisältää myös ammattitaudeiksi epäillyt sairaudet.

Osuustoiminnan edistämistä koskevan suosituksen tavoitteena on auttaa osuuskuntia kehittämään kilpailukykyään ja työllistämismahdollisuuksiaan sekä jäsentensä taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia. Suosituksen yhtenä lähtökohtana on se, että osuuskunnat ovat yrityksiä, joilla voi olla myös työllistämiseen ja sosiaalisiin päämääriin liittyviä tavoitteita. Se pyrkii yhdenmukaistamaan osuuskuntien kohtelun muiden yritysmuotojen kanssa ja edistämään niiden mahdollisuuksia osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin, yrityspalvelujen hyödyntämiseen, rahoituksen hankkimiseen ja kansainvälistymiseen.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan sekä lain pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Suomessa työtapaturmien ja ammattitautien ilmoittaminen ja tilastointi perustuvat la-

kisänteisen tapaturmavakuutuksen toimeenpanojärjestelmään, joka vastaa pöytäkirjan määräyksiä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana, kun pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan. Voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi tasavallan presidentin asetuksella.

Pöytäkirjaa täydentävä suositus, joka koskee ammattitautien luetteloa sekä työtapa-
turmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista sekä suositus, joka koskee osuustoiminnan edistämistä, saatetaan eduskunnan tietoon otettavaksi huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä siltä osin kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	3
YLEISPERUSTELUT	4
1. Asian valmistelu.....	4
1.1. Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan ILO:n yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja.....	4
1.2. Ammattitautien luetteloa sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista koskeva ILO:n suositus nro 194.....	4
1.3. Osuustoiminnan edistämistä koskeva ILO:n suositus nro 193	5
2. Nykytila ja pöytäkirjan sekä suositusten merkitys	5
2.1. Työterveyttä ja työturvallisuutta koskevaan yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja.....	5
2.2. Ammattitautien luetteloa sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista koskeva suositus nro 194	5
2.3. Osuustoiminnan edistämistä koskeva suositus nro 193	6
3. Esityksen vaikutukset	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1. Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja	7
1.1. Pöytäkirjan sisältö.....	7
1.2. Pöytäkirjan suhde Suomen lainsäädäntöön.....	7
1.3. Pöytäkirjan suhde yhteisöläinsäädäntöön	9
2. Suositus nro 194, joka koskee ammattitautien luetteloa sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista.....	10
2.1. Suosituksen sisältö.....	10
2.2. Suosituksen suhde Suomen lainsäädäntöön.....	10
2.3. Suosituksen suhde yhteisöläinsäädäntöön	10
3. Suositus nro 193, joka koskee osuustoiminnan edistämistä	10
3.1. Suosituksen sisältö.....	10
3.2. Suosituksen suhde Suomen lainsäädäntöön.....	11
3.3. Suosituksen suhde yhteisöläinsäädäntöön	12
4. Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen nro 155 liittyvän pöytäkirjan voimaantulo ja irtisanominen	12
5. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys.....	13
LAKIEHDOTUS	15
Kansainvälisen työjärjestön työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	15

YLEISPERUSTELUT

1. Asian valmistelu

1.1. Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan ILO:n yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja

ILO:n hallintoneuvosto päätti vuonna 2000 asettaa vuonna 2002 pidettävän 90. Kansainvälisen työkonferenssin asialistalle kysymyksen työtatapaturmien sekä ammattitautien kirjaamis- ja ilmoittamisen menettelyjen yhtenäistämistä sekä siihen liittyen ammattitautiluettelon uudistamisen. Hallintoneuvoston päätöksen mukaan asiassa noudatettiin niin sanottua yhden käsittelyn periaatetta.

Työkonferenssissa asiaa käsiteltiin ILO:n sihteeristön ehdotuksen pohjalta, jonka lähtökohtana oli se, että työtatapaturmien sekä ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista varten laadittavat määräykset muodostavat pöytäkirjan, joka liittyy ILO:n työterveyttä ja työturvallisuutta koskevan yleissopimuksen nro 155 artiklan 11 työtatapaturmista ja ammattitaudeista ilmoittamista ja tiedottamista koskeviin kohtiin c ja e.

Hallituksen esityksen laatimista varten lausunnon antoivat sosiaali- ja terveysministeriö, työministeriö, Kansaneläkelaitos, Työterveyslaitos, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, Valtion työmarkkinalaitos (VTML), Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto (TT), Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK) ry, AKAVA ry, Suomen Toimihenkilökeskusjärjestö (STTK) ry ja Suomen Yrittäjät ry.

Useissa lausunnoissa puolletaan pöytäkirjan ratifioimista. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto katsoo kuitenkin, ettei sitä sellaisenaan tulisi ratifioida, koska työtatapaturman ja vaaratilanteen määrittely poikkeavat kansallisesta lainsäädännöstämme. Myös Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto toteaa, ettei pöytäkirjaa tulisi ratifioida, koska se edellyttää lainsäädännön muuttamista vaaratilanteiden ja työmatkatapaturmaan liittyvän "toissijainen asunto" käsitteen osalta.

Suomen ILO-neuvotteukunta päätti pöytäkirjaa käsitellessään esittää sen hyväksymistä.

1.2. Ammattitautien luetteloa sekä työtatapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista koskeva ILO:n suositus nro 194

Yleissopimukseen nro 155 liittyvää pöytäkirjaa täydentävän suosituksen hyväksyminen perustui vuodelta 1964 olevan työvammatapauksissa myönnettäviä etuja koskevan yleissopimuksen nro 121 liitteenä olevan ammattitautiluettelon uusimisen tarpeeseen. Yleissopimus ratifioitiin Suomessa vuonna 1968. Huolimatta siitä, että yleissopimus sisältää määräykset sen liitteenä olevan ammattitautiluettelon uudistamisesta, se on viimeksi päivitetty vuonna 1980.

Työkonferenssissa asian käsittely perustui niin ikään kansainvälisen työtoimiston laatimaan raporttiin ja jäsenmaiden siitä antamiin kommentteihin. Ammattitautiluettelon ajanmukaistamisprosessin helpottamiseksi se päätettiin sisällyttää suosituksen liitteenä, jolloin sen uudistaminen ei vaatisi työkonferenssikäsittelyä vaan voisi tapahtua asiantuntijoiden toimesta.

Suosituksen johdosta lausunnon antoivat sosiaali- ja terveysministeriö, työministeriö, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, Valtion työmarkkinalaitos (VTML), Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto (TT), Palvelutyönantajat ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK) ry, AKAVA ry, Suomen Toimihenkilökeskusjärjestö (STTK) ry ja Suomen Yrittäjät ry.

Lausunnoissa todetaan Suomen lainsäädännön vastaavan suosituksen tavoitteita lukuun ottamatta sitä, ettei kansallinen ammattitautiluettelomme sisällä erillistä osiota ammattitaudeiksi epäillyistä sairauksista.

1.3. Osuustoiminnan edistämistä koskeva ILO:n suositus nro 193

Työkonferenssin asialistalla oli myös vanhentuneen, osuuskuntien merkitystä kehitysmaiden taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä koskevan suosituksen nro 127 uudistaminen. Nimensä mukaisesti suositus kohdistui lähinnä kehitysmaihin ja kosketti Suomea vain siltä osin, kun kysymys oli osuustoimintaan liittyvästä kansainvälisestä yhteistyöstä. Uudistamistyön tavoitteena oli saada aikaan instrumentti, jossa huomioidaan ILO:n perusarvot sekä osuustoiminnan perusarvot ja periaatteet.

Suosituksen johdosta lausuntonsa antoivat kauppa- ja teollisuusministeriö, oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työministeriö, valtiovarainministeriö, Pellervo-seura ry, Helsingin yliopiston maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto (TT), Palvelutyönantajat ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK) ry, AKAVA ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja Suomen Yrittäjät ry. Lausunnoissa todetaan, ettei suositus sisällä elementtejä, jotka edellyttäisivät Suomen lainsäädännön muuttamista. Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto, Palvelutyönantajat ja Suomen Yrittäjät huomauttavat lisäksi, ettei erityisen osuustoimintaa koskevan toimintapolitiikan kehittäminen Suomen oloissa ole perusteltua, koska kysymyksessä on normaali yritystoiminnan muoto.

2. Nykytila ja pöytäkirjan sekä suositusten merkitys

2.1. Työterveyttä ja työturvallisuutta koskevaan yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja

Huolimatta ILO:n työtapaturmien ja ammattitautien tilastointia koskevien päätöslauselmien vakioterminologiaa, määritelmiä ja käsitteitä koskevista ohjeista, eri maiden työtapaturmien sekä ammattitautien luokitteluperusteet ja korvausjärjestelmät poikkeavat toisistaan. Epäyhtenäisestä käytännöstä johtuen mahdollisten tapahtumien todennäköisiä seurauksia ei voida arvioida yhdenmukaisesti si-

ten, että saataisiin vertailukelpoista aineistoa, joiden pohjalta voitaisiin laatia tilastoja tai suunnitella ennalta estäviä toimenpiteitä. Työolojen ja korvausjärjestelmien erilaisuudesta johtuen myöskään kansainvälisesti vertailukelpoisen tiedon kerääminen ei ole mahdollista.

Suomessa ammattitautien tunnistamis- ja ilmoittamismenettelyn tavoitteena on ammattitautien varhainen toteaminen ja ennaltaehkäisy. Niiden ilmoittaminen ja tilastointi perustuvat lakisääteisen tapaturmavakuutuksen toimeenpanojärjestelmään ja vastaavat pöytäkirjan määräyksiä. Lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautitilaston pitäjä on Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, jonka ylläpitämää rekisteriä käytetään muun muassa vuosittaisen työtapaturma- ja ammattitautitilaston julkaisemiseen, muuhun tiedotustoimintaan ja tutkimukseen sekä ehkäisytyöhön.

2.2. Ammattitautien luetteloa sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista koskeva suositus nro 194

ILO arvioi työperäisten tapaturmien ja sairauksien lukumäärän melkein kaksinkertaiseksi viimeisen 10 vuoden aikana. Osaltaan tämä johtuu työntekijöiden määrän lisääntymisestä ja siitä, että työperäisiin tauteihin ei luettu kuuluvaksi tarttuvia tauteja, kuten esimerkiksi malariaa, hepatiittia ja zoonooseja. Sittemmin tiedon lisääntyessä työperäisten sairauksien lukumäärä on kasvanut.

Suomen voimassa oleva ammattitautien esimerkkiluettelo perustuu ammattitautiasetukseen (1347/1988). ILO:n suosituksen liitteenä olevat ammattitaudit joko mainitaan ammattitautiasetuksen luettelossa tai ne sisältyvät ammattitautilain (1343/1988) määritelmään kemiallisten, fysikaalisten tai biologisten tekijöiden aiheuttamista sairauksista työssä. Huolimatta siitä, että ammattitaudeiksi epäillyt sairaudet rekisteröidään työperäisten sairauksien rekisteriin, kansallinen ammattitautiluettelomme ei sisällä erillistä ammattitaudeiksi epäiltyjä tauteja koskevaa osiota.

2.3. Osuustoiminnan edistämistä koskeva suositus nro 193

Osuustoiminta-aate on maailmanlaajuinen talouden vaikutuskanava, johon kuuluu yli 760 miljoonaa ihmistä. Vuosina 1970–1995 tapahtunut markkinatalouden vapautuminen on kuitenkin vaikeuttanut osuuskuntien toimintamahdollisuuksia. Vapaakauppa-alueiden purku, maataloustukien vähentyminen ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyn purkaminen, elinolosuhteissa tapahtuneet muutokset kuten väestön kasvu, ympäristökysymykset, taloudellisen vallan keskittyminen ja köyhyyden lisääntyminen ovat heijastuneet negatiivisesti osuuskuntien toimintaan.

Suomessa osuustoiminnalla on vahva asema ja pitkät perinteet, sillä osuuskunnissa on yhteensä yli 5 miljoonaa jäsentä. Osuustoiminnallisten yritysten markkinaosuus vähittäiskaupassa on yli 40 % ja pankkitoiminnas-

sa 33 %. Suurien ja perinteisten osuuskuntien rinnalle on viime vuosina muodostunut uusia kuluttaja-, palvelu- ja tuottajaosuuskuntia, jotka toimivat jäsentensä tuottamien palvelujen markkinoijina.

Suomen osuustoimintaa säätelee vuoden 2002 alusta voimaan tullut uusi osuuskuntalaki (1488/2001), joka vastaa suosituksen tavoitteita. Se mahdollistaa osuustoiminnan harjoittamisen ja kehittämisen yhteisöllisenä yrittämisen muotona, jolla on omat osuustoiminnan arvoihin ja periaatteisiin nojautuvat lähtökohtansa.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia, koska Suomen lainsäädäntö vastaa pöytäkirjan määräyksiä ja suosituksen tavoitteita siltä osin kuin niillä on Suomen osalta merkitystä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja

1.1. Pöytäkirjan sisältö

Pöytäkirjan I osassa määritellään käsitteet työtapaturma, ammattitauti, vaaratilanne ja työmatkatapaturma.

Pöytäkirjan II osan määräykset koskevat kirjaamis- ja ilmoittamismenettelyä. Ne edellyttävät viranomaisten kansallisen lainsäädännön ja määräysten mukaisesti työmarkkinajärjestöjä kuultuaan perustavan työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa niiksi epäiltyjen tautien, työmatkatapaturmien ja vaaratilanteiden kirjaamista ja ilmoittamista varten järjestelmän, jossa määritellään työnantajien velvollisuuksien lisäksi kirjattava ja ilmoitettava tieto, sen säilytysaika ja tietojen luottamuksellisuus. Tarvittaessa järjestelmässä on määriteltävä se, miten vakuutusyhtiöt, lääkärit ja muut asiaan liittyvät tahot ilmoittavat työtapaturmista ja ammattitaudeista.

Pöytäkirjan III osa koskee kansallisia tilastoja. Se edellyttää jäsenvaltioiden vuosittain julkistavan tilastot, joiden tulee olla siten laadittuja, että ne antavat kuvan koko maan työtapaturmista ja ammattitaudeista. Tilastojen laadinnassa käytettävien luokitusjärjestelmien tulee vastata ILO:n tai muiden kansainvälisten järjestöjen käyttämiä luokitusjärjestelmiä.

Pöytäkirjan IV osa sisältää tavanmukaiset ILO:n yleissopimukseen kuuluvat loppumääräykset.

1.2. Pöytäkirjan suhde Suomen lainsäädäntöön

Pöytäkirjan 1 artiklassa määritellään työtapaturma, ammattitauti, vaaratilanne ja työmatkatapaturma. Käsitteet vastaavat tapaturmavakuutuslain (608/1948) 4 §:n mukaista työtapaturman käsitettä, johon luetaan mu-

kaan työmatkatapaturmat sekä ammattitautilain mukaista ammattitautikäsitettä. Kyseisen lain mukaan ammattitauti on sairaus, jonka on pääasiallisesti aiheuttanut työhön liittyvä fyysikaalinen, kemiallinen tai biologinen tekijä.

Vuoden 2003 alussa voimaan tullessa uudessa työturvallisuuslaissa (738/2002) korostetaan työnantajan vastuuta turvallisesta työympäristöstä sekä työntekijän velvollisuutta noudattaa työolosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta. Lain mukaan työnantajan tulee jatkuvasti tarkkailla työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta. Hänen tulee myös riittävän järjestelmällisesti selvittää ja tunnistaa työstä tai työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät ja arvioida sellaisten työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä uhkaavien vaarojen merkitys, joita ei voida poistaa. Selvittämisessä on otettava huomioon esiintyneet tapaturmat, ammattitaudit ja työperäiset sairaudet sekä vaaratilanteet. Tämä edellyttää sitä, että vaaratilanteet selvästi tunnistetaan vaikka niitä ei olekaan lainsäädännössä erikseen määritely. Esitetyillä perusteilla artiklan hyväksymiselle ei ole estettä.

Pöytäkirjan 2 artikla koskee kirjaamis- ja ilmoittamisjärjestelmää, johon tulee sisältyä työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa niiksi epäiltyjen tautien, työmatkatapaturmien ja vaaratilanteiden kirjaaminen ja ilmoittaminen. Suomessa työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamis- ja ilmoittamisvelvollisuus perustuvat tapaturmavakuutuslakiin, sen täytäntöönpanosta annettuun asetukseen (850/1948) ja työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annettuun lakiin (131/1973), joiden säännökset vastaavat artiklan määräyksiä. Lainsäädäntömme ei kuitenkaan edellytä sitä, että työnantajalla olisi käytössään määrätynlainen seurantajärjestelmä vaaratilanteita varten tai sitä, että niistä tulisi ilmoittaa viranomaisille. Kun vaaratilanteiden kirjaamis- ja ilmoitta-

mismenettelyä koskeva määräys voidaan kuitenkin toteuttaa kansallisesti tilanteeseen kulloinkin tarkoituksenmukaisesti sopivimmalla tavalla, voidaan lainsäädäntömme katsoa vastaavan myös tältä osin artiklan määräyksiä. Esitetyillä perusteilla artiklan hyväksymiselle ei ole estettä.

Pöytäkirjan 3 ja 4 artikla edellyttävät järjestelmän määrittelevän työnantajien yllä mainittuihin tapahtumiin liittyvien kirjaamis-, ilmoitus- ja informointivelvollisuuksien ohella kirjattavat tiedot, niiden ylläpitämisen, asianmukaisen käyttämisen, säilytysajan, luottamuksellisuuden sekä niiden ilmoittamiskriteerit ja sitä koskevat määräajat. Tarvittaessa siinä tulee myös määritellä miten vakuutusyhtiöt, lääkärit ja muut asiaan liittyvät tahot ilmoittavat työtapaturmista ja ammattitaudeista. Lisäksi 3 artikla sisältää kiellon, jonka mukaan työnantaja ei saa kohdistaa työtapaturmasta tai ammattitaudista ilmoittavaan työntekijäänsä kosto- tai kurinpitotoimia.

Työnantajan velvollisuudesta pitää työtapaturma- ja ammattitautiluetteloa säädetään tapaturmavakuutuslain täytäntöönpanosta annetun asetuksen 19 §:ssä. Sen mukaan työnantajan tulee pitää tapaturmaluetteloa, jossa on ilmoitettava muun muassa työpaikka, työn laatu ja tapaturman aika, vahingoittuneen tai kuolleen työntekijän nimi, ikä ja ammatti, tapaturman syy, vamman laatu ja hoitoa antaneen lääkärin nimi. Asetuksen 23 §:n mukaan kirjaamisvelvollisuus koskee soveltuvin osin ammattitaueteja.

Työnantajan ilmoittamisvelvollisuudesta säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 22 §:ssä. Sen 1 momentti edellyttää työnantajan viipymättä ilmoittavan työsuojeluviranomaisille sellaiset työtapaturmat ja ammattitaudit, joiden johdosta on suoritettava tapaturmavakuutuslain mukainen tapaturmapaikkatutkimus. Pykälän 2 momentin mukaan lääkärin tulee viipymättä ilmoittaa toteamansa ammattitauti tai työstä johtunut muu sairaalloinen tila työsuojelun piiriviranomaiselle. Silloin kun kysymyksessä on sairaus, jota on syytä epäillä ammattitaudiksi, lääkärin tulee perehtyä työntekijän työolosuhdetietoihin niiden haittatekijöiden osalta, jotka voivat vaikuttaa ammattitaudin syntyyn. Pykälän 3

momentissa säädetään työsuojelun piiriviranomaisen velvollisuudesta toimittaa tiedot työterveyslaitokselle työperäisten sairauksien rekisteriä varten.

Tapaturmavakuutuslain 39 § edellyttää työnantajan viipymättä tekevän vakuutusyhtiölle ilmoituksen tapaturmasta, jonka vakuutuslaitos voi joutua korvaamaan. Ilmoitus tulee tehdä ministeriön vahvistamaa lomaketta käyttäen ja siihen on merkittävä tapaturmassa vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut korvauskäsittelyä varten välttämättömät yksilöinti- ja yhteystiedot.

Vaaratilanteiden osalta kirjaamisen ja ilmoittamisen tarkempien menettelytapojen määrittely voidaan myös toteuttaa kansallisesti tilanteeseen kulloinkin tarkoituksenmukaisesti sopivimmalla tavalla. Tältä osin vaaratilanteita koskevat määrittelyt sisältyvät työturvallisuuslakiin siten, kuin 2 artiklan kohdalla on kuvattu, ja säännösten on katsottava täyttävän artiklan määräykset.

Edellä mainitut lainkohdat vastaavat artikloiden määräyksiä myös siltä osin kuin ne koskevat kirjattavien ja ilmoitettavien tietojen sisältöä. Henkilötietolaki (523/1999) sisältää tarkemmat määräykset henkilötietojen keräämisestä, tallentamisesta, käytöstä ja luovuttamisesta sekä tietojen säilytysajoista, arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuudesta ja erityisestä säilytysajasta. Laki sisältää myös käyttösidonnaisuusperiaatteen. Lakia täydentää yksityisyyden suojasta työelämässä annettu laki (477/2001), joka koskee työnantajan ja työntekijän (myös työnhakijan) välisessä suhteessa kerättäviä henkilötietoja. Työnantaja voi kerätä vain työsuhteen kannalta välittömästi tarpeellisia tietoja. Terveystilaa koskevien tietojen käsittelystä on erityissäännökset muun muassa niiden luottamuksellisuuden turvaamiseksi. Sanotut lait täyttävät artikloiden luottamuksellisuutta ja käyttötarkoitusta koskevat vaatimukset.

Artikloiden määräyksiä siitä, että kirjaamis- ja ilmoittamismenettelyissä määrittellään työnantajan vastuu kirjaamisesta ja ilmoitettujen tapauksien tiedottamisesta työntekijöilleen ja heidän edustajilleen vastaa työturvallisuuslain työnantajan ja työntekijöiden välistä yhteistoimintaa koskeva 17 §, joka edellyttää työnantajan ja työntekijöiden yhteistoimin ylläpitävän ja parantavan työturvallisuut-

ta työpaikalla. Pykälän 2 momentti edellyttää työnantajan antavan työntekijöille riittävän ajoissa tarpeelliset tiedot työpaikan turvallisuuteen, terveellisyteen ja muihin työolosuhteisiin vaikuttavista asioista sekä niitä koskevista arvioinneista, muista selvityksistä ja suunnitelmista. Työnantajan tulee lisäksi huolehtia siitä, että näitä asioita asianmukaisesti ja riittävän ajoissa käsitellään työnantajan ja työntekijöiden ja heidän edustajiensa kesken. Lisäksi työsuojelun valvonnasta annetun asetuksen (954/1973) 29 §:n mukaan työpaikoilla, joilla työskentelee vähintään kaksikymmentä henkeä säännöllisesti, työsuojelutoimikunnan velvollisuuksiin kuuluu työsuojelun kehittäminen ja seuraaminen ja sitä koskevan tiedotuksen järjestäminen.

Pöytäkirjan 3 artiklan määräystä siitä, ettei työnantajan tule kohdistaa työtaturmista tai ammattitaudista ilmoittavaan työntekijäänsä kosto- tai kurinpitotoimia vastaavat työsuojelulain (55/2001) 7 luvun 2 §:n säännökset kielletyistä irtisanomisperusteista sekä sen 2 luvun 2 §:n 1 momentti, jossa kielletään työnantajaa ilman hyväksyttävää perustetta asettamaan työntekijöitään eri asemaan. Vastaavat säännökset sisältyvät valtion virkamieslakiin (750/1994) sekä lakiin kunnallisten viranomaisten palvelussuhdeturvasta (484/1996) ja 1 päivästä marraskuuta 2003 sen tilalle tulevaan lakiin kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003). Esitetyillä perusteilla artikloiden hyväksymiselle ei ole estettä.

Pöytäkirjan 5 artikla koskee ilmoitusten sisältöä. Suomessa ilmoitukset toimivaltaiselle viranomaiselle tehdään käyttäen vahvistettua kaavaa. Vuoden 2003 alussa on otettu käyttöön uusi, Euroopan unionin tilastoviraston suosituksiin perustuva lomake, jota käytetään tapaturmavakuutuslain nojalla vakuutuslaitoksille tehtävissä tapaturmailmoituksissa. Lomake vastaa artiklan vaatimuksia. Esitetyillä perusteilla artiklan hyväksymiselle ei ole estettä.

Pöytäkirjan 6 ja 7 artikla koskevat kansallisia tilastoja. Näistä artikla 6 edellyttää ratifioivan jäsenvaltion vuosittain julkistavan maan työtaturmia ja ammattitauteja koskevat tilastot ja artikla 7, että tilastoinnissa noudatetaan menetelmiä, jotka ovat yhdenmukaisia ILO:n tai muiden kansainvälisten

järjestöjen käyttämien tilastojen kanssa.

Suomessa tuotetaan ja julkaistaan vuosittain tilastot työtaturmista ja ammattitaupeista. Lakisääteinen työtaturma- ja ammattitautitilaston pitäjä on Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, jolle vakuutuslaitokset ilmoittavat kalenterivuositain tiedot sattuneista työtaturmista ja ammattitaupeista. Tapaturmavakuutuslain 64 §:n mukaisesti mainitun liiton tulee pitää tilastoa mainitussa laissa, ammattitautilaissa sekä valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa (449/1990) tarkoitetuista työtaturmista ja ammattitaupeista ja niistä maksetuista korvauksista. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto antaa Tilastokeskukselle sen toimialaan kuuluvien yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laadintaa ja julkaisemista varten tarvittavat tiedot.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ohella ammattitautirekisteriä pitää Työterveyslaitos, joka myös tuottaa tilaston ilmoitetuista tautitapauksista ja ilmoittaa sen Tilastokeskukselle.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos tuottaa tilastot maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaisista tapaturmista. Kansallista tilastoa tapaturmista pitää Tilastokeskus. Sekä ammattitautien että työtaturmien tilastoinnissa noudatetaan kansainvälisiä luokituksia ja niiden virallisia muutoksia.

Esitetyillä perusteilla artikloiden hyväksymiselle ei ole estettä.

1.3. Pöytäkirjan suhde yhteisölaainsäädäntöön

Pöytäkirja ei ole ristiriidassa Euroopan yhteisön työtaturmia ja ammattitaupeja koskevien tilastointitavoitteiden kanssa. Niiden mukaan ammattitautien tilastointia kehitetään järjestelmäksi, jolla kerätään tietoa ammattitaupeista sairastuvuus- ja kuolleisuuslukujen tuottamista varten sekä arvioidaan työperäisten sairauksien syntyminen mahdollisia riskejä. Näitä koskevat neuvoston päätöslauselma 88/C28/01 ja komission suositus 90/326/ETY edellyttävät, että kaikki ammattitaudit tulisi tilastoida kattavasti ja että kaikki oleellinen tieto taudista ja altisteista tulisi kerätä ja tuottaa tilastollista ja epidemiologista tietoa

ammattitautien ilmaantumismahdollisuuksista niitä koskevien ehkäisymenetelmien kehittämiseksi.

2. Suositus nro 194, joka koskee ammattitautien luetteloa sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista

2.1. Suosituksen sisältö

Suosituksen mukaan jäsenmaiden tulisi työtapaturmia ja ammattitauteja koskevaa kirjaamis- ja ilmoitusjärjestelmää perustaessaan tai uudistaessaan ottaa huomioon ILO:n vuodelta 1996 oleva ohjeisto, joka koskee ammattitautien ja työtapaturmien kirjaamista ja ilmoittamista sekä muut asiaan liittyvät oppaat, joita ILO tulevaisuudessa tulee hyväksymään. Tavoitteen mukaisten kansallisten ammattitautiluetteloiden tulisi sisältää vähintään ne sairaudet, jotka on lueteltu työvammatapauksissa myönnettäviä etuja koskevan yleissopimuksen nro 121 liitteenä olevassa vuonna 1980 uudistetussa ammattitautien I luettelossa sekä mahdollisuuksien mukaan myös nyt puheena olevan suosituksen liitteessä mainitut sairaudet. Lisäksi niiden tulisi sisältää erillinen osio ammattitaudeiksi epäillyistä sairauksista.

Suosituksen mukaan sen liitteenä olevan ammattitautiluettelon ajanmukaisuus tarkistetaan siten, että se säännöllisesti päivitetään ILO:n hallintoneuvoston kokoon kutsumissa kolmikantaisissa asiantuntijakokouksissa. Hallintoneuvoston hyväksymä uusi, tarkistettu luettelo korvaa aikaisemman luettelon. Se lähetetään jäsenmaille, joiden tulee tarkistaa omat kansalliset ammattitautiluettelonsa sen mukaisesti ja toimittaa ne ILOlle. Tilastojen vertailun helpottamiseksi jäsenmaiden tulisi myös toimittaa ILOlle vuosittain tilastot todetuista työtapaturmista, ammattitaudeista, sekä tarvittaessa vaaratilanteista ja työmatkatapaturmista.

2.2. Suosituksen suhde Suomen lainsäädäntöön

Suosituksen 2 kappaleen mukaan kansallisten ammattitautiluetteloiden tulisi sisältää

myös osio niistä sairauksista, joita epäillään ammattitaudeiksi.

Suomen kansallinen ammattitautiluettelo sisältyy ammattitautiasetukseen. Luettelo sisältää työvammatapauksissa myönnettäviä etuja koskevan yleissopimuksen liitteenä olevan ammattitautilistan vuodelta 1980 lukuun ottamatta "tervan, pien, bitumin, mineraaliöljyn, antraseenin tai näiden seosten aiheuttamaa ihosyöpää". Nämä altisteet sisältyvät kuitenkin ammattitautinimitykseen "alifaattiset, aromaattiset ja alisykliset hiilivedyt". Suurin osa muista uuden suosituksen liitteenä olevista ammattitautiluettelon sairauksista joko mainitaan ammattitautiasetuksen luettelossa tai ne sisältyvät ammattitautilain määritelmään kemiallisten, fysikaalisten tai biologisten tekijöiden aiheuttamista sairauksista työssä.

Vaikka Suomen ammattitautiluettelo ei sisällä suosituksen mukaista erillistä osiota ammattitaudeiksi epäillyistä sairauksista, kyseiset sairaudet rekisteröityvät hoitavan lääkärin välityksellä työsuojeluviranomaisille ja Työterveyslaitoksen ylläpitämään työperäisten sairauksien rekisteriin. Täten Suomen lainsäädännön voidaan käytännössä katsoa täyttävän suosituksen tavoitteen myös tältä osin.

2.3. Suosituksen suhde yhteisölaainsäädäntöön

Suosituksen tavoitteena oleva kirjaamis- ja ilmoitusmenettelyn harmonisoiminen on yhdenmukainen Euroopan komission vuosien 2002–2006 työsuojelustrategian kanssa (neuvoston päätelmät 2002/C161/01 kohdat I.1 ja II.6) sikäli, että myös Euroopan yhteisön ammattitautisuositus 90/326/ETY sisältää suosituksen tapaan erillisen luettelon ammattitaudeiksi epäillyistä sairauksista ja niiden aiheuttajista.

3. Suositus nro 193, joka koskee osuustoiminnan edistämistä

3.1. Suosituksen sisältö

Suosituksen I osassa määritellään soveltamisalan lisäksi osuustoiminnan käsite, sitä

koskevat arvot ja sen toimintaa ohjaavat periaatteet. Se on luonteeltaan yleinen ja sitä tulisi soveltaa kaikkiin osuuskuntiin toimialasta riippumatta. Osa sisältää myös luettelon toimenpiteistä, joilla osuuskuntien toimintamahdollisuuksia ja kilpailukykyä voitaisiin parantaa. Erityisesti tulisi pyrkiä edistämään sellaisten osuuskuntien toimintaedellytyksiä, jotka pyrkivät parantamaan heikoimmassa asemassa olevien ryhmien osallistumismahdollisuuksia.

Suosituksen II osa koskee lainsäädäntöä ja politiikkaa. Osuustoimintaa tulisi kehittää yhdenvertaisesti muun liiketoiminnan rinnalla muistaen, että osuuskuntien toiminta liittyy usein työllisyyden kehittämiseen tai heikoimmassa asemassa olevien alueiden tai ryhmien tukemiseen. Suositukseen mukaan niiden toimintaa voitaisiin tukea verohelpoituksin tai avustuksin silloin, kun se liittyy heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien aseman parantamiseen. Tavoitteiden joukossa mainitaan naisten osuustoimintaa, erityisesti johtotehtäviin, osallistumisen lisääminen. Kansallisella politiikalla tulisi varmistaa muun muassa se, että osuuskunnissa noudatetaan työoikeudellista lainsäädäntöä ja työsuojelua koskevia säännöksiä, edistetään tasa-arvoa ja osuuskuntien luotonsaantimahdollisuuksia sekä osuustoimintaa koskevaa tietoa.

Suosituksen III osan tavoitteet liittyvät julkisen vallan toimenpiteisiin osuustoiminnan edistämiseksi. Osuuskuntia koskevaa toimintapolitiikkaa ja lainsäädäntöä tulisi kehittää yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa ottaen huomioon osuustoiminnan arvot ja periaatteet. Lisäksi osa sisältää luettelon tukipalveluista, joilla voitaisiin edistää osuuskuntien mahdollisuuksia.

Suosituksen IV osa koskee työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen ja osuustoimintajärjestöjen keskinäisiä suhteita. Työmarkkinajärjestöjen ja osuuskuntien tulisi yhteisvoimin osallistua osuustoiminnan kehittämiseen. Tarvittaessa työnantajajärjestöjen tulisi hyväksyä jäsenikseen osuuskuntia, jotka sitä haluavat. Myös työntekijäjärjestöjen tulisi tukea jäsentensä osallistumista osuustoimintaan sekä osuuskuntien perustamista, jos sillä voidaan edistää työpaikkojen syntymistä. Luvussa korostetaan myös osuustoimintajär-

jestöjen merkitystä aktiivisten suhteiden luomisessa ja ylläpitämisessä sekä niiden velvollisuutta huolehtia jäsentensä ja työntekijöidensä inhimillisten voimavarojen kehittämisestä.

Suosituksen V osa koskee kansainvälistä yhteistyötä. Tavoitteen mukaan sitä tulee helpottaa erilaisin tiedon ja informaation vaihtoon liittyvin toimenpitein sekä kehittämällä kansainvälisiä yhteyksiä, harjoittelunvaihtoa ja tutkimusta.

3.2. Suosituksen suhde Suomen lainsäädäntöön

Osuustoiminnan edistämistä koskeva suositus korostaa osuustoiminnan merkitystä taloudellista yhteistoimintaa edustavan taloussektorin osana. Voimakas ja vahva osuustoimintasektori nähdään keinona, jonka avulla voidaan vastata moniin yhteiskunnan sosiaalisiin ja taloudellisiin tarpeisiin sekä lisätä väestön osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia.

Suomessa osuustoimintaa säätelee osuuskuntalaki, joka tuli voimaan vuoden 2002 alussa. Sen mukaan osuuskunnan tarkoituksena on taloudellisen toiminnan harjoittaminen siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita. Osuuskunta voidaan perustaa myös aatteellista tarkoitusta varten. Laki mahdollistaa sen, että osuuskunnat voivat harjoittaa liiketoimintaansa nykyaikaisen yritystoiminnan edellyttämällä tavalla ja huomioi ne tasavertaisina yritysmuotoina muiden yritysmuotojen rinnalla. Se helpottaa osuuskuntien perustamista ja hallinnoimista sekä edistää jäsen- ja sijoittajarahoituksen hankintaa ja parantaa rahoituksen hankkimismahdollisuuksia. Osuuskuntalaki ja siihen liittyvä muu lainsäädäntö vastaavat suosituksen tavoitteita myös avoimen jäsenyyden suhteen. Käytännössä kuitenkin lähes kaikissa osuuskunnissa sovelletaan osuuskuntalain pääsääntöä, jonka mukaan jäsenyys ei ole lähtökohtaisesti avoin.

Suosituksen mukaan osuustoimintaa, jonka tarkoituksena on työllistäminen tai syrjäytyneiden alueiden tai väestöryhmien kehittäminen, tulisi tukea julkisin varoin. Perinteisten osuuskuntien rinnalle syntyneet uusosuuskunnat ovat usein pieniä työntekijöiden ja

yrittäjien keskinäisiä osuuskuntia, jotka toimivat jäsentensä tuottamien palvelujen markkinointikanavana. Taloudellisen luonteensa ohella niillä on vahva henkilöyhteisön piirre. Sen lisäksi, että ne vahvistavat jäsentensä taloudellista asemaa, ne pyrkivät tuottamaan palveluja ja mahdollistamaan sosiaalisen osallistumisen. Uusosuustoiminnalla on läheinen yhteys niin sanottuun sosiaaliseen yritystoimintaan, jota koskevaa lainsäädäntöä parhaillaan valmistellaan. Eräiden työllisyysmäärärahojen käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1345/2002) mukaan tällaisten osuuskuntien toimintaa voidaan tukea omatoimisuusavustuksella, jos sen tarkoituksena on työn ja työntekomahdollisuuksien järjestäminen työttömille ja toiminnalla arvioidaan olevan kannattavan toiminnan edellytykset. Avustuksella voidaan parantaa syrjäytyneiden ja heikoimmassa asemassa olevien yksilöiden tai ryhmien sosiaalista ja taloudellista hyvinvointia sekä mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Omatoimisuustuen myöntäjinä Työvoima- ja elinkeinokeskusten työvoimaosastot toteuttavat myös suosituksen tavoitteen siitä, että osuuskuntia koskevista toimenpiteistä tulisi päättää paikallisella tasolla.

Suositus pyrkii myös lisäämään naisten osallistumista osuustoimintaan ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa. Suomen työllisyyspolitiikassa on erityisesti pyritty edistämään naisyrityttä, jota on kannustettu muun muassa naisyrityttäjälainoilla ja naisyrityttäjäkoulutuksella ja muilla naisille tarkoitetuilla koulutusmalleilla. Työhallinnon vuosien 2001–2003 strategian eräs osa-alue kohdistuu juuri naisten ja maahanmuuttajien yrittäjyyden sekä uusosuuskuntien toiminnan edistämiseen.

Osuustoimintaan niin kuin muuhunkin liiketoimintaan sovelletaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia (609/1986), jonka tarkoituksena on sukupuoleen perustuvan syrjinnän estämisen ohella naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistäminen ja naisten aseman parantaminen erityisesti työelämässä. Lisäksi työsopimuslain 2 luvun 2 §:ssä säädetään syrjintäkiellosta.

Suomen lainsäädäntö vastaa myös suosituksen tavoitetta työsuojelun osalta. Työsuhteessa tehtyyn työhön sovelletaan työn laa-

dusta riippumatta pääsääntöisesti työoikeudellista lainsäädäntöä eikä työsuojelua koskevien säännösten soveltaminen ole riippuvainen siitä, missä oikeudellisessa muodossa työnantaja harjoittaa toimintaansa. Työsuojeluviranomaiset valvovat työsuhteen ehtojen toteutumista työn luonteesta riippumatta.

Useiden suosituksen tavoitteiden joukossa painotetaan koulutuksen ja sen kehittämisen merkitystä. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998), ammatillisesta aikuis-koulutuksesta annetun lain (631/1998) sekä ammattikorkeakoululain (351/2003) säännökset tukevat suosituksen tavoitteita. Myös Suomen työllisyyspolitiikan toimintasuunnitelman mukaisen elinikäisen oppimisen politiikan tarkoituksena on kansalaisten osaamisen kehittäminen niin, että kullakin olisi mahdollisuus sen hetkisen elämäntilanteensa edellyttämän osaamisen hankkimiseen tai parantamiseen.

3.3. Suosituksen suhde yhteisö-lainsäädäntöön

Euroopan unionissa ei ole harmonisoitu osuuskuntia koskevaa yhteisöoikeutta. Vireillä oleva asetusehdotus Eurooppa-osuuskuntaa koskevaksi säätelyksi ei ole ristiriidassa osuustoiminnan edistämistä koskevan suosituksen tavoitteiden kanssa.

4. Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen nro 155 liittyvän pöytäkirjan voimaantulo ja irtisanominen

Yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin Kansainvälisen työtoimiston pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit. Sen jälkeen pöytäkirja tulee kunkin jäsenvaltion osalta voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt sen ratifioinnin.

Pöytäkirjan ratifioinut jäsenvaltio voi irtisanoa pöytäkirjan aina silloin, kun yleissopimuksen 25 artikla mahdollistaa irtisanomisen lähettämällä siitä ilmoituksen Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitä-

väksi. Jos jäsenvaltio irtisanoo yleissopimuksen sen 25 artiklassa edellytetyllä tavalla, irtisanominen merkitsee myös tämän pöytäkirjan irtisanomista. Mainituin tavoin toteutettu irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä kun se on rekisteröity.

Yleissopimuksen 25 artiklan mukaan jäsenvaltio, joka on ratifioinut mainitun yleissopimuksen voi sanoa sen irti kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jolloin yleissopimus on alun perin tullut voimaan, lähettämällä ilmoituksen irtisanomisesta Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten. Kyseinen irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimispäivämäärästä.

Yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä kappaleessa mainitun kymmenen vuoden päättymisestä käytä tämän artiklan mukaista irtisanomisoikeuttaan, on sidottu noudattamaan yleissopimusta seuraavan kymmenvuotiskauden ajan ja saa sen jälkeen irtisanoa tämän yleissopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrättyin ehdoin.

5. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaisesti eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia tai vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen.

Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, 1) jos määräys koskee jonkun perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on olemassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan riippumatta siitä, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp).

dassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp).

Edellä tämän esityksen yksityiskohtaisten perustelujen jaksossa 1.2. on selvitetty yksityiskohtaisesti yleissopimukseen nro 155 liittyvän pöytäkirjan määräyksiä suhdetta Suomen lainsäädäntöön. Esityksen perusteella pöytäkirjan 1 ja 2 artikloiden määräykset, jotka koskevat työtaturman, ammattitautien ja työmatkataturman käsitteitä sekä työtaturmien ja ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkataturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen tautien kirjaamis- ja ilmoittamisjärjestelmää kuuluvat lainsäädännön alaan, koska niistä säädetään ammattitautilaissa, tapaturmavakuutuslaissa, työturvallisuuslaissa sekä työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa.

Pöytäkirjan 3 ja 4 artiklan määräykset, jotka koskevat työnantajien vastuuta työtaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkataturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen kirjaamisesta ja ilmoittamisesta sekä kirjattavien tietojen sisältöä, ilmoittamisperusteita ja ilmoitusten määräaikoja kuuluvat lainsäädännön alaan, koska niistä säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa ja tapaturmavakuutuslaissa. Artikloiden määräykset, jotka koskevat kirjaamis- ja ilmoittamismenettelyn tiedottamisesta työntekijöille, kirjattujen tietojen asianmukaista ylläpitämistä, käyttötarkoitusta, säilytysaikoja ja luottamuksellisuutta, kuuluvat lainsäädännön alaan, koska niistä säädetään työturvallisuuslaissa, henkilötietolaissa ja yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa. Lisäksi 3 artiklan määräys, joka kieltää työnantajaa kohdistamasta työtaturmasta tai ammattitaudista ilmoittavaan työntekijäänsä kosto- tai kurinpitotoimia, kuuluu lainsäädännön alaan, koska kielletyistä irtisanomisperusteista ja tasapuolisesta kohtelusta säädetään työsopimuslaissa, valtion virkamieslaissa ja kunnallisten viranomaisten palvelussuhdeturvasta annetussa laissa ja sen 1 päivästä marraskuuta 2003 korvaavassa kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa.

Pöytäkirjan 6 artiklan määräys, joka koskee työtaturma- ja ammattitautitilastojen jul-

kistamista kuuluu lainsäädännön alaan, koska siitä säädetään tilastolaissa (62/1994).

Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artikla edellyttää kunkin jäsenvaltion saatavan yleiskokouksen hyväksymät yleissopimukset ja suositukset määräajassa yleiskokouksen päättymisestä toimivaltaisen valtioon käsiteltäväksi lainsäädäntö- ja muita toimia varten. Tästä johtuen yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja ja ammattitautien luettelo sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista koskeva suositus nro 194 sekä osuustoiminnan edistämistä koskeva suositus nro 193 tulee saattaa eduskunnan käsiteltäväksi.

Yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Näin ollen pöytäkirja voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislaiksi tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain

94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 20 päivänä kesäkuuta 2002 hyväksytyn pöytäkirjan, joka liittyy Kansainvälisen työjärjestön työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen nro 155, ja

että Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 20 päivänä kesäkuuta 2002 hyväksytyt Kansainvälisen työjärjestön suositukset nro 194 ja 193, jotka koskevat ammattitautien luetteloja sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista sekä osuustoiminnan edistämistä, otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.

Koska yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi samalla seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Kansainvälisen työjärjestön työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 20 päivänä kesäkuuta 2002 hyväksytyyn Kansainvälisen työjärjestön työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri Tarja Filatov

(Käännös)

Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen, 1981 liittyvä

PÖYTÄKIRJA 2002

Kansainvälisen työjärjestön yleiskonferenssi,

jonka Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvosto on kutsunut koolle Geneveen ja joka on aloittanut 90. istuntonsa 3 päivänä kesäkuuta 2002,

ottaa huomioon työturvallisuutta ja työterveyttä koskevan yleissopimuksen (jäljempänä "yleissopimuksen"), 1981, 11 artiklan määräykset, joissa todetaan erityisesti seuraavaa:

"Tämän yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun toimintapolitiikan toteuttamiseksi tulee asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten huolehtia siitä, että seuraavat toiminnot asteittain toteutetaan:

---

c) luodaan ja sovelletaan työtapaturmien ja ammattitautien ilmoittamismenettelyä, jonka mukaan ilmoituksen tekee työnantaja ja, jos on asianmukaista, vakuutuslaitos tai muu laitos tai henkilö, jota asia välittömästi koskee, sekä valmistetaan työtapaturmia ja ammattitauteja koskevia vuositilastoja;

---

e) julkaistaan vuosittain tietoja toimenpiteistä, joihin on ryhdytty yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun toimintapolitiikan mukaisesti, ja työtapaturmista, ammattitaudeista ja muista terveydellisistä vammoista, joita ilmenee työn aikana tai työn yhteydessä"; ja

ottaa huomioon, että työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamis- ja ilmoittamismenettelyjä on kehitettävä ja niiden yhdenmukaistamista edistettävä, jotta voitai-

PROTOCOL OF 2002

to the Occupational Safety and Health Convention, 1981

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 90th Session on 3 June 2002, and

Noting the provisions of Article 11 of the Occupational Safety and Health Convention, 1981, (hereinafter referred to as "the Convention"), which states in particular that:

"To give effect to the policy referred to in Article 4 of this Convention, the competent authority or authorities shall ensure that the following functions are progressively carried out:

---

c) the establishment and application of procedures for the notification of occupational accidents and diseases, by employers and, when appropriate, insurance institutions and others directly concerned, and the production of annual statistics on occupational accidents and diseases;

---

e) the publication, annually, of information on measures taken in pursuance of the policy referred to in Article 4 of this Convention and on occupational accidents, occupational diseases and other injuries to health which arise in the course of or in connection with work", and

Having regard to the need to strengthen recording and notification procedures for occupational accidents and diseases and to promote the harmonization of recording and

siin tunnistaa työtaturmien ja ammattitautien syyt ja toteuttaa niitä ehkäiseviä toimenpiteitä, ja

päätää hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka liittyvät työtaturmien ja ammattitautien kirjaamiseen ja ilmoittamiseen, mikä on istunnon esityslistalla viidentenä kohtana, ja

päätää, että näistä ehdotuksista laaditaan työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen, 1981, liittyvä pöytäkirja,

hyväksyy tänä 20 päivänä kesäkuuta vuonna 2002 seuraavan pöytäkirjan, josta voidaan käyttää nimitystä Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen, 1981, liittyvä pöytäkirja, 2002.

I. MÄÄRITELMÄT

1 artikla

Tässä pöytäkirjassa:

a) "työtaturma" tarkoittaa työstä aiheutuvaa tai työn aikana sattunutta tapahtumaa, josta seuraa kuolema tai vamma;

b) "ammattitauti" tarkoittaa mitä tahansa sairautta, jonka syynä on työstä aiheutuville vaaratekijöille altistuminen;

c) "vaaratilanne" tarkoittaa kansallisissa laeissa ja määräyksissä määriteltyä selvästi erottuvaa tapahtumaa, joka mahdollisesti aiheuttaa työntekijälle tai yleisölle vamman tai sairauden;

d) "työmatkataturma" tarkoittaa kuoleman tai vamman aiheuttavaa tapaturmaa, joka tapahtuu työntekijän ollessa matkalla suoraan työpaikalta:

(i) vakinaiselle tai toissijaiselle asunnolle tai sieltä työpaikalle, tai

(ii) normaaliin ruokailupaikkaansa tai sieltä työpaikalle, tai

(iii) normaaliin palkanmaksupaikkaansa tai sieltä takaisin työpaikalle.

notification systems with the aim of identifying their causes and establishing preventive measures, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the recording and notification of occupational accidents and diseases, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a protocol to the Occupational Safety and Health Convention, 1981;

adopts this twentieth day of June two thousand and two the following Protocol, which may be cited as the Protocol of 2002 to the Occupational Safety and Health Convention, 1981.

I. DEFINITIONS

Article 1

For the purpose of this Protocol:

a) the term "occupational accident" covers an occurrence arising out of, or in the course of, work which results in fatal or non-fatal injury;

b) the term "occupational disease" covers any disease contracted as a result of an exposure to risk factors arising from work activity;

c) the term "dangerous occurrence" covers a readily identifiable event as defined under national laws and regulations, with potential to cause an injury or disease to persons at work or to the public;

d) the term "commuting accident" covers an accident resulting in death or personal injury occurring on the direct way between the place of work and:

(i) the worker's principal or secondary residence; or

(ii) the place where the worker usually takes a meal; or

(iii) the place where the worker usually receives his or her remuneration.

II. KIRJAAMIS- JA ILMOITTAMISME-
NETTELY

2 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee lakien, määräysten tai muiden, kansallisten olosuhteiden ja käytäntöjen kanssa yhdenmukaisen menetelmien mukaisesti ja edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan laatia ja aika ajoin tarkistaa vaatimukset ja menettelytavat, jotka koskevat:

a) työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkatapaturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen tapausten kirjaamista

b) työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkatapaturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen tapausten ilmoittamista.

3 artikla

Kirjaamista koskevissa vaatimuksissa ja menettelytavoissa tulee määritellä:

a) työnantajien vastuu:

(i) työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkatapaturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen tapausten kirjaamisesta

(ii) kirjaamisen menettelyä koskevasta asianmukaisesta tiedottamisesta työntekijöille ja näiden edustajille

(iii) kirjattujen tietojen asianmukaisen ylläpidon varmistamisesta sekä sen varmistamisesta, että kyseisiä tietoja käytetään ehkäisevien toimenpiteiden laatimiseen, ja

(iv) siitä, ettei työnantaja kohdista työtapaturmasta, ammattitaudista, vaaratilanteesta, työmatkatapaturmasta tai ammattitaudiksi epäillystä tapauksesta ilmoittavaan työntekijään kosto- tai kurinpitotoimia

b) kirjattavat tiedot

c) tietojen säilytysaika, ja

II. SYSTEMS FOR RECORDING AND
NOTIFICATION

Article 2

The competent authority shall, by laws or regulations or any other method consistent with national conditions and practice, and in consultation with the most representative organizations of employers and workers, establish and periodically review requirements and procedures for:

a) the recording of occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences, commuting accidents and suspected cases of occupational diseases; and

b) the notification of occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences, commuting accidents and suspected cases of occupational diseases.

Article 3

The requirements and procedures for recording shall determine:

a) the responsibility of employers:

(i) to record occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences, commuting accidents and suspected cases of occupational diseases;

(ii) to provide appropriate information to workers and their representatives concerning the recording system;

(iii) to ensure appropriate maintenance of these records and their use for the establishment of preventive measures; and

(iv) to refrain from instituting retaliatory or disciplinary measures against a worker for reporting an occupational accident, occupational disease, dangerous occurrence, commuting accident or suspected case of occupational disease;

b) the information to be recorded;

c) the duration for maintaining these records; and

d) toimenpiteet, joilla varmistetaan työnantajan hallussa olevien henkilö- ja terveystietojen luottamuksellisuus kansallisten lakien, määräysten, olosuhteiden ja käytäntöjen mukaisesti.

4 artikla

Ilmoitusta koskevissa vaatimuksissa ja menettelytavoissa tulee määritellä:

a) työnantajien vastuu:

(i) työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkatapaturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen tapausten ilmoittamisesta toimivaltaisille viranomaisille tai muille nimetyille elimille, ja

(ii) ilmoitettuja tapauksia koskevasta asianmukaisesta tiedottamisesta työntekijöille ja näiden edustajille

b) tarvittaessa järjestelyistä, joiden avulla vakuutuslaitokset, työterveyspalvelut, lääkärit ja muut elimet, joita asia suoraan koskee, ilmoittavat työtapaturmista ja ammattitaudeista

c) perusteet työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkatapaturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen tapausten ilmoittamiselle, sekä

d) ilmoitusten määräajat.

5 artikla

Ilmoituksessa tulee olla tiedot seuraavista seikoista:

a) yritys, toimipaikka ja työnantaja

b) mahdollisuuksien mukaan loukkaantuneet henkilöt ja vamman tai sairauden laatu, ja

c) työpaikka, olosuhteet tapaturman tai vaaratilanteen sattuessa ja mikäli kyseessä on ammattitauti, olosuhteet joissa terveys vaarantui.

d) measures to ensure the confidentiality of personal and medical data in the employer's possession, in accordance with national laws and regulations, conditions and practice.

Article 4

The requirements and procedures for the notification shall determine:

a) the responsibility of employers:

(i) to notify the competent authorities or other designated bodies of occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences, commuting accidents and suspected cases of occupational diseases; and

(ii) to provide appropriate information to workers and their representatives concerning the notified cases;

b) where appropriate, arrangements for notification of occupational accidents and occupational diseases by insurance institutions, occupational health services, medical practitioners and other bodies directly concerned;

c) the criteria according to which occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences, commuting accidents and suspected cases of occupational diseases are to be notified; and

d) the time limits for notification.

Article 5

The notification shall include data on:

a) the enterprise, establishment and employer;

b) if applicable, the injured persons and the nature of the injuries or disease; and

c) the workplace, the circumstances of the accident or the dangerous occurrence and, in the case of an occupational disease, the circumstances of the exposure to health hazards.

III. KANSALLISET TILASTOT

6 artikla

Pöytäkirjan ratifioineen jäsenvaltion tulee vuosittain julkistaa ilmoituksiin ja muihin saatavilla oleviin tietoihin perustuvat tilastot, jotka on laadittu siten, että ne antavat edustavan kuvan koko maan työtaturmista ja ammattitaudeista sekä tarvittaessa vaaratilanteista ja työmatkataturmista, sekä julkistaa kyseisten tietojen analyysit.

7 artikla

Tilastojen laatimisessa tulee noudattaa luokittelujärjestelmiä, jotka ovat yhdenmukaisia uusimpien Kansainvälisen työjärjestön tai muiden toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen alaisten asianmukaisten kansainvälisten järjestelmien kanssa.

IV. LOPPUSÄÄNNÖKSET

8 artikla

1. Jäsenvaltio voi ratifioida tämän pöytäkirjan samanaikaisesti yleissopimuksen kanssa tai milloin tahansa yleissopimuksen ratifioinnin jälkeen ilmoittamalla pöytäkirjan virallisesta ratifioinnista Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten.

2. Pöytäkirja tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit. Sen jälkeen tämä pöytäkirja tulee kunkin jäsenvaltion osalta voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt sen ratifioinnin, ja yleissopimus sitoo sen jälkeen kyseessä olevaa jäsenvaltiota myös tämän pöytäkirjan 1-7 artiklan osalta.

III. NATIONAL STATISTICS

Article 6

Each Member which ratifies this Protocol shall, based on the notifications and other available information, publish annually statistics that are compiled in such a way as to be representative of the country as a whole, concerning occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences and commuting accidents, as well as the analyses thereof.

Article 7

The statistics shall be established following classification schemes that are compatible with the latest relevant international schemes established under the auspices of the International Labour Organization or other competent international organizations.

IV. FINAL PROVISIONS

Article 8

1. A Member may ratify this Protocol at the same time as or at any time after its ratification of the Convention, by communicating its formal ratification to the Director-General of the International Labour Office for registration.

2. The Protocol shall come into force 12 months after the date on which ratifications of two Members have been registered by the Director-General. Thereafter, this Protocol shall come into force for a Member 12 months after the date on which its ratification has been registered by the Director-General and the Convention shall be binding on the Member concerned with the addition of Articles 1 to 7 of this Protocol.

9 artikla

1. Tämän pöytäkirjan ratifioinut jäsenvaltio voi irtisanoa pöytäkirjan silloin, kun yleissopimuksen 25 artikla mahdollistaa yleissopimuksen irtisanomisen lähettämällä ilmoituksen irtisanomisesta Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten.

2. Jos tämän pöytäkirjan ratifioinut jäsenvaltio irtisanoo yleissopimuksen sen 25 artiklan mukaisesti, irtisanominen merkitsee ipso jure myös tämän pöytäkirjan irtisanomista.

3. Pöytäkirjan irtisanominen tämän 9 artiklan 1 tai 2 kappaleen mukaisesti tulee voimaan vasta vuoden kuluttua pöytäkirjan irtisanomisen rekisteröinnin päiväyksestä.

10 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista rekisteröidyistä ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen ratifioinnin rekisteröinnistä pääjohtajan on kiinnitettävä järjestön jäsenvaltioiden huomio pöytäkirjan voimaantulopäivämäärään.

11 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot kaikista edellisten artikloiden mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

12 artikla

Tämän pöytäkirjan englannin- ja ranskan-kieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

Article 9

1. A Member which has ratified this Protocol may denounce it whenever the Convention is open to denunciation in accordance with its Article 25, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

2. Denunciation of the Convention in accordance with its Article 25 by a Member which has ratified this Protocol shall ipso jure involve the denunciation of this Protocol.

3. Any denunciation of this Protocol in accordance with paragraphs 1 or 2 of this Article shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

Article 10

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organization of the registration of all ratifications and acts of denunciation communicated by the Members of the Organization.

2. When notifying the Members of the Organization of the registration of the second ratification, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organization to the date upon which the Protocol shall come into force.

Article 11

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations, for registration in accordance with article 102 of the Charter of the United Nations, full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by the Director-General in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 12

The English and French versions of the text of this Protocol are equally authoritative.

(Käännös)

SUOSITUS NRO 194

joka koskee ammattitautien luetteloa sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista

Kansainvälisen työjärjestön yleiskonferenssi,

jonka Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvosto on kutsunut koolle Geneveen ja joka on aloittanut 90. istuntonsa 3 päivänä kesäkuuta 2002,

ottaa huomioon työturvallisuutta ja työterveyttä koskevan yleissopimuksen määräykset sekä sitä koskevan suosituksen, 1981, ja yleissopimuksen ja suosituksen, jotka koskevat työterveyshuoltoa, 1985,

ottaa myös huomioon työvammatapauksissa myönnettäviä etuja koskevan yleissopimuksen, 1964, liitteenä olevan, vuonna 1980 muutetun ammattitautien luettelon,

ottaa huomioon, että työtapaturmien ja ammattitautien tunnistamis-, kirjaamis- ja ilmoitusmenettelyjä on vahvistettava, jotta voitaisiin tunnistaa työtapaturmien ja ammattitautien syyt, laatia ehkäiseviä toimenpiteitä, edistää kirjaamis- ja ilmoitusmenettelyjen yhdenmukaistamista ja parantaa työtapaturmiin ja ammattitauteihin liittyvää korvausmenettelyä,

ottaa huomioon, että ammattitautien luettelon päivittämismenettelyä on yksinkertaistettava,

päittää hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka liittyvät työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamiseen ja ilmoittamiseen sekä ammattitautien luettelon säännölliseen tarkistamiseen ja päivittämiseen, mikä on istunnon esityslistalla viidentenä kohtana, ja

päittää, että näistä ehdotuksista laaditaan suositus,

hyväksyy tänä 20 päivänä kesäkuuta vuonna 2002 seuraavan suosituksen, josta

RECOMMENDATION NO 194

concerning the List of Occupational Diseases and the Recording and Notification of Occupational Accidents and Diseases

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 90th Session on 3 June 2002, and

Noting the provisions of the Occupational Safety and Health Convention and Recommendation, 1981, and the Occupational Health Services Convention and Recommendation, 1985, and

Noting also the list of occupational diseases as amended in 1980 appended to the Employment Injury Benefits Convention, 1964, and

Having regard to the need to strengthen identification, recording and notification procedures for occupational accidents and diseases, with the aim of identifying their causes, establishing preventive measures, promoting the harmonization of recording and notification systems, and improving the compensation process in the case of occupational accidents and occupational diseases, and

Having regard to the need for a simplified procedure for updating a list of occupational diseases, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the recording and notification of occupational accidents and diseases, and to the regular review and updating of a list of occupational diseases, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation;

adopts this twentieth day of June of the year two thousand and two the following

voidaan käyttää nimitystä Ammattitautiluetteloa koskeva suositus, 2002.

1. Työtaturmien ja ammattitautien kirjaamis- ja ilmoitusmenettelyjen laatimisessa, tarkistuksessa ja soveltamisessa toimivaltaisen viranomaisen tulisi ottaa huomioon työtaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista koskeva ohjeisto, 1996, ja muut tähän liittyvät, Kansainvälisen työjärjestön tulevaisuudessa hyväksymät ohjeistot tai oppaat.

2. Toimivaltaisen viranomaisen tulisi edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan kansallisiin olosuhteisiin ja käytäntöihin sopivalla tavalla ja tarvittaessa vaiheittain laatia kansallinen ammattitautiluettelo ennalta ehkäisemistä, kirjaamista, ilmoittamista ja mikäli tarpeellista, korvausta varten. Luettelon tulisi sisältää:

a) ennalta ehkäisemistä, kirjaamista, ilmoittamista ja korvausta silmälläpitäen ainakin ne sairaudet, jotka on lueteltu työvammatapauksissa myönnettäviä etuja koskevan yleissopimuksen, 1964, liitteenä olevan vuonna 1980 muutetun ammattitautien I luettelossa;

b) mahdollisuuksien mukaan muut tämän suosituksen liitteenä olevassa ammattitautiluettelossa mainitut sairaudet; sekä

c) mahdollisuuksien mukaan osio, jonka otsikkona on "Ammattitaudeiksi epäillyt sairaudet".

3. Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston koolle kutsumien kolmikantaisen asiantuntijakokousten tulisi tarkistaa ja päivittää tämän suosituksen liitteenä oleva luettelo säännöllisesti. Mahdollisesti laadittava uusi luettelo on alistettava hallintoneuvoston hyväksyttäväksi. Hyväksyty luettelo, joka korvaa edellisen luettelon toimitetaan tiedoksi Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioille.

4. Kansallinen ammattitautiluettelo tulee tarkistaa ja päivittää edellä 3 kappaleessa tarkoitetun uusimman luettelon mukaisesti.

5. Kunkin jäsenvaltion tulisi toimittaa

Recommendation, which may be cited as the List of Occupational Diseases Recommendation, 2002.

1. In the establishment, review and application of systems for the recording and notification of occupational accidents and diseases, the competent authority should take account of the 1996 Code of practice on the recording and notification of occupational accidents and diseases, and other codes of practice or guides relating to this subject that are approved in the future by the International Labour Organization.

2. A national list of occupational diseases for the purposes of prevention, recording, notification and, if applicable, compensation should be established by the competent authority, in consultation with the most representative organizations of employers and workers, by methods appropriate to national conditions and practice, and by stages as necessary. This list should:

a) for the purposes of prevention, recording, notification and compensation comprise, at the least, the diseases enumerated in Schedule I of the Employment Injury Benefits Convention, 1964, as amended in 1980;

b) comprise, to the extent possible, other diseases contained in the list of occupational diseases as annexed to this Recommendation; and

c) comprise, to the extent possible, a section entitled "Suspected occupational diseases".

3. The list as annexed to this Recommendation should be regularly reviewed and updated through tripartite meetings of experts convened by the Governing Body of the International Labour Office. Any new list so established shall be submitted to the Governing Body for its approval, and upon approval shall replace the preceding list and shall be communicated to the Members of the International Labour Organization.

4. The national list of occupational diseases should be reviewed and updated with due regard to the most up-to-date list established in accordance with Paragraph 3 above.

5. Each Member should communicate its

kansallinen ammattitautiluettelonsa tiedoksi Kansainväliselle työtoimistolle niin pian kun se on laadittu tai tarkistettu tämän suosituksen liitteenä olevan ammattitautiluettelon säännöllisen tarkistamisen ja päivittämisen helpottamiseksi.

6. Jäsenvaltioiden tulisi toimittaa Kansainväliselle työtoimistolle kattavat työtapa- turma- ja ammattitautitilastot sekä tarvittaessa vaaratilanteiden ja työmatkatapaturmien tilastot vuosittain kansainvälisen tilastojen vaihdon ja vertailun helpottamiseksi.

national list of occupational diseases to the International Labour Office as soon as it is established or revised, with a view to facilitating the regular review and updating of the list of occupational diseases annexed to this Recommendation.

6. Each Member should furnish annually to the International Labour Office comprehensive statistics on occupational accidents and diseases and, as appropriate, dangerous occurrences and commuting accidents with a view to facilitating the international exchange and comparison of these statistics.

LIITE

Luettelo ammattitauudeista

1. Eri tekijöiden aiheuttamat sairaudet

1.1. Kemiallisten aineiden aiheuttamat sairaudet

1.1.1. Berylliumin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.2. Kadmiumin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.3. Fosforin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.4. Kromin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.5. Mangaanin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.6. Arseenin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.7. Elohopean tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.8. Lyijyn tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.9. Fluorin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.10. Rikkihiilen aiheuttamat sairaudet

1.1.11. Alifaattisten tai aromaattisten hiilivetyjen myrkyllisten halogeenijohdannais- ten aiheuttamat sairaudet

1.1.12. Bentseenin tai sen myrkyllisten homologien aiheuttamat sairaudet

1.1.13. Bentseenin tai sen homologien

ANNEX

List of occupational diseases

1. Diseases caused by agents

1.1. Diseases caused by chemical agents

1.1.1. Diseases caused by beryllium or its toxic compounds

1.1.2. Diseases caused by cadmium or its toxic compounds

1.1.3. Diseases caused by phosphorus or its toxic compounds

1.1.4. Diseases caused by chromium or its toxic compounds

1.1.5. Diseases caused by manganese or its toxic compounds

1.1.6. Diseases caused by arsenic or its toxic compounds

1.1.7. Diseases caused by mercury or its toxic compounds

1.1.8. Diseases caused by lead or its toxic compounds

1.1.9. Diseases caused by fluorine or its toxic compounds

1.1.10. Diseases caused by carbon disulphide

1.1.11. Diseases caused by the toxic halogen derivatives of aliphatic or aromatic hydrocarbons

1.1.12. Diseases caused by benzene or its toxic homologues

1.1.13. Diseases caused by toxic nitro-

myrkyllisten nitro- ja aminorjohtannaisten aiheuttamat sairaudet

1.1.14. Nitroglyserolin tai muiden typpi-happoesterien aiheuttamat sairaudet

1.1.15. Alkoholien, glykolien tai ketonien aiheuttamat sairaudet

1.1.16. Tukahduttavien kaasujen, kuten hiilimonoksidin, syaanivedyn, sen myrkyllisten johdannaisten tai rikkivedyn aiheuttamat sairaudet

1.1.17. Akrylonitriilin aiheuttamat sairaudet

1.1.18. Typen oksidien aiheuttamat sairaudet

1.1.19. Vanadiinin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.20. Antimonin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.21. Heksaanin aiheuttamat sairaudet

1.1.22. Mineraalihappojen aiheuttamat hammassairaudet

1.1.23. Lääkeaineiden aiheuttamat sairaudet

1.1.24. Talliumin tai sen yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.25. Osmiumin tai sen yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.26. Selleen tai sen yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.27. Kuparin tai sen yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.28. Tinan tai sen yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.29. Sinkin tai sen yhdisteiden aiheuttamat sairaudet

1.1.30. Otsonin tai fosgeenin aiheuttamat sairaudet

1.1.31. Ärsyttävien aineiden eli bentsokinonin ja muiden sarveiskalvoa ärsyttävien aineiden aiheuttamat sairaudet

1.1.32. Muiden kuin edellä kohdissa 1.1.1.-1.1.31 mainittujen kemiallisten aineiden aiheuttamat sairaudet, joissa työntekijän altistumisella on todettu olevan yhteys hänen sairauteensa

and amino-derivatives of benzene or its homologues

1.1.14. Diseases caused by nitroglycerine or other nitric acid esters

1.1.15. Diseases caused by alcohols, glycols or ketones

1.1.16. Diseases caused by asphyxiants: carbon monoxide, hydrogen cyanide or its toxic derivatives, hydrogen sulphide

1.1.17. Diseases caused by acrylonitrile

1.1.18. Diseases caused by oxides of nitrogen

1.1.19. Diseases caused by vanadium or its toxic compounds

1.1.20. Diseases caused by antimony or its toxic compounds

1.1.21. Diseases caused by hexane

1.1.22. Diseases of teeth caused by mineral acids

1.1.23. Diseases caused by pharmaceutical agents

1.1.24. Diseases caused by thallium or its compounds

1.1.25. Diseases caused by osmium or its compounds

1.1.26. Diseases caused by selenium or its compounds

1.1.27. Diseases caused by copper or its compounds

1.1.28. Diseases caused by tin or its compounds

1.1.29. Diseases caused by zinc or its compounds

1.1.30. Diseases caused by ozone, phosgene

1.1.31. Diseases caused by irritants: benzoquinone and other corneal irritants

1.1.32. Diseases caused by any other chemical agents not mentioned in the preceding items 1.1.1 to 1.1.31, where a link between the Exposure of a worker to these chemical agents and the diseases suffered is established

1.2. Fysikaalisten tekijöiden aiheuttamat sairaudet

1.2.1. Melun aiheuttama huonokuuloisuus

1.2. Diseases caused by physical agents

1.2.1. Hearing impairment caused by noise

1.2.2. Tärinän aiheuttamat sairaudet (lihasten, jänteiden, luiden ja nivelten, raajojen verisuonten tai ääreishermoston vauriot)

1.2.3. Ylipaineen alaisena tehdyn työn aiheuttamat sairaudet

1.2.4. Ionisoivan säteilyn aiheuttamat sairaudet

1.2.5. Lämpösäteilyn aiheuttamat sairaudet

1.2.6. Ultraviolettisäteilyn aiheuttamat sairaudet

1.2.7. Ääriämpötilojen aiheuttamat sairaudet (esim. auringonpistos, paleltumat)

1.2.8. Muiden kuin edellä kohdissa 1.2.1.-1.2.7 mainittujen fysikaalisten tekijöiden aiheuttamat sairaudet, joissa työntekijän altistumisella on todettu olevan välitön yhteys hänen sairauteensa

1.3. Biologisten tekijöiden aiheuttamat sairaudet

1.3.1. Tartunta- ja loistaudit sellaisessa työssä, jossa on erityinen tartunnan vaara

2. Eri elinten sairaudet

2.1. Työperäiset hengitysteiden sairaudet

2.1.1. Fibrosoivan mineraalipölyn aiheuttamat pneumokonioosit (silikoosi, antrakosilikoosi, asbestoosi) ja silikotuberkuloosi, milloin silikoosi on oleellinen syy toiminnanvajaukseen tai kuolemaan

2.1.2. Kovametallipölyn aiheuttamat keuhkojen ja alahengitysteiden sairaudet

2.1.3. Puuvilla-, pellava-, hamppu- tai sisalhamppupölyn aiheuttamat keuhkojen ja alahengitysteiden sairaudet (byssinoosi)

2.1.4. Työssä olennaisesti esiintyvien, astmaa aiheuttavien, tunnetusti herkistävien ja ärsyttävien aineiden aiheuttama ammatitastma

2.1.5. Allerginen alveoliitti ja sen jälkitaudit, jotka aiheutuvat orgaanisten pölyjen hengittämisestä, sen mukaan kuin kansallisessa lainsäädännössä määrätään

2.1.6. Sideroosi

2.1.7. Krooniset obstruktiiviset keuhkosairaudet

1.2.2. Diseases caused by vibration (disorders of muscles, tendons, bones, joints, peripheral blood vessels or peripheral nerves)

1.2.3. Diseases caused by work in compressed air

1.2.4. Diseases caused by ionizing radiations

1.2.5. Diseases caused by heat radiation

1.2.6. Diseases caused by ultraviolet radiation

1.2.7. Diseases caused by extreme temperature (e.g. sunstroke, frostbite)

1.2.8. Diseases caused by any other physical agents not mentioned in the preceding items 1.2.1 to 1.2.7, where a direct link between the exposure of a worker to these physical agents and the diseases suffered is established

1.3. Diseases caused by biological agents

1.3.1. Infectious or parasitic diseases contracted in an occupation where there is a particular risk of contamination

2. Diseases by target organ systems

2.1. Occupational respiratory diseases

2.1.1. Pneumoconioses caused by sclerogenic mineral dust (silicosis, anthracosilicosis, asbestosis) and silicotuberculosis, provided that silicosis is an essential factor in causing the resultant incapacity or death

2.1.2. Bronchopulmonary diseases caused by hard-metal dust

2.1.3. Bronchopulmonary diseases caused by cotton, flax, hemp or sisal dust (byssinosis)

2.1.4. Occupational asthma caused by recognized sensitizing agents or irritants inherent to the work process

2.1.5. Extrinsic allergic alveolitis caused by the inhalation of organic dusts, as prescribed by national legislation

2.1.6. Siderosis

2.1.7. Chronic obstructive pulmonary diseases

2.1.8. Alumiinin aiheuttamat keuhkosairaudet

2.1.9. Työssä olennaisesti esiintyvien, tunnetusti herkistävien tai ärsyttävien aineiden aiheuttamat ylähengitysteiden sairaudet

2.1.10. Muut kuin edellä kohdissa 2.1.1-2.1.9 mainitut hengitysteiden sairaudet, joissa työntekijän altistumisella on todettu olevan välitön yhteys hänen sairauteensa

2.2. Työperäiset ihotaudit

2.2.1. Sellaisten fysikaalisten, kemiallisten tai biologisten tekijöiden aiheuttamat ihotaudit, joita ei ole mainittu muissa kohdissa

2.2.2. Työperäinen valkopälvi

2.3. Työperäiset tuki- ja liikuntaelinten sairaudet

2.3.1. Erityisiä vaaratekijöitä sisältävän tietyn tyypin työn tai työympäristön aiheuttamat tuki- ja liikuntaelinten sairaudet

Tällaisia töitä tai ympäristöjä ovat esimerkiksi:

- a) nopea tai toistuva liike
- b) voimakkaat ponnistelut
- c) mekaanisen voiman liika keskittyminen

d) hankalat tai luonnottomat asennot

e) tärinä

Työkohteen tai -ympäristön kylmyys voi lisätä sairastumisen vaaraa.

3. Työperäinen syöpä

3.1. Seuraavien aineiden aiheuttama syöpä

3.1.1. Asbesti

3.1.2. Bentsidiini ja sen suolat

3.1.3. Bis(kloorimetyyli)eetteri (BCME)

3.1.4. Kromi ja sen yhdisteet

3.1.5. Kivihiiliterva, kivihiilipiki tai noki

3.1.6. 2-naftyliamiini

3.1.7. Vinyyliloriidi

3.1.8. Bentseeni tai sen myrkylliset homologit

2.1.8. Diseases of the lung caused by aluminium

2.1.9. Upper airways disorders caused by recognized sensitizing agents or irritants inherent to the work process

2.1.10. Any other respiratory disease not mentioned in the preceding items 2.1.1 to 2.1.9, caused by an agent where a direct link between the exposure of a worker to this agent and the disease suffered is established

2.2. Occupational skin diseases

2.2.1. Skin diseases caused by physical, chemical or biological agents not included under other items

2.2.2. Occupational vitiligo

2.3. Occupational musculo-skeletal disorders

2.3.1. Musculo-skeletal diseases caused by specific work activities or work environment where particular risk factors are present

Examples of such activities or environment include:

- a) rapid or repetitive motion
- b) forceful exertion
- c) excessive mechanical force concentration

d) awkward or non-neutral postures

e) vibration

Local or environmental cold may increase risk

3. Occupational cancer

3.1. Cancer caused by the following agents

3.1.1. Asbestos

3.1.2. Benzidine and its salts

3.1.3. Bis chloromethyl ether (BCME)

3.1.4. Chromium and chromium compounds

3.1.5. Coal tars, coal tar pitches or soots

3.1.6. Beta-naphthylamine

3.1.7. Vinyl chloride

3.1.8. Benzene or its toxic homologues

3.1.9. Bentseenin tai sen homologien myrkylliset typpi- ja aminojohdannaiset

3.1.10. Ionisoiva säteily

3.1.11. Terva, piki, bitumi, mineraaliöljy, antraseeni tai näiden seokset, näitä aineita tai niiden jäämiä sisältävien tuotteet

3.1.12. Koksivuunien päästöt

3.1.13. Nikkelin yhdisteet

3.1.14. Puupöly

3.1.15. Muiden kuin edellä kohdissa 3.1.1-3.1.14 mainittujen aineiden tai tekijöiden aiheuttama syöpä, jossa työntekijän altistumisella on todettu olevan välitön yhteys hänen sairauteensa

4. Muut sairaudet

4.1. Kaivostyöläisen silmävärve

3.1.9. Toxic nitro- and amino-derivatives of benzene or its homologues

3.1.10. Ionizing radiations

3.1.11. Tar, pitch, bitumen, mineral oil, anthracene, or the compounds, products or residues of these substances

3.1.12. Coke oven emissions

3.1.13. Compounds of nickel

3.1.14. Wood dust

3.1.15. Cancer caused by any other agents not mentioned in the preceding items 3.1.1 to 3.1.14, where a direct link between the exposure of a worker to this agent and the cancer suffered is established

4. Other diseases

4.1. Miners' nystagmus

*(Käännös)***SUOSITUS NRO 193****joka koskee osuustoiminnan edistämistä**

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

jonka Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvosto on kutsunut koolle Geneveen ja joka on aloittanut 90. istuntonsa Genevessä 3. kesäkuuta 2002

toteaa osuuskuntien tärkeän merkityksen työpaikkojen luomisessa, voimavarojen hyödyntämisessä, investointien tekemisessä sekä niiden merkityksen taloudelle,

toteaa, että eri muotoiset osuuskunnat edistävät kaikkien ihmisten mahdollisuuksia osallistua täysipainoisesti taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen,

toteaa, että globalisaatio on luonut osuuskunnille uusia ja erilaisia paineita, ongelmia, haasteita ja mahdollisuuksia ja että sen tuottaman hyödyn tasaisempi jakautuminen edellyttää vahvempaa ihmisten välistä solidaarisuutta sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla,

ottaa huomioon Kansainvälisen työjärjestön työelämän perusoikeuksia ja perusperiaatteita koskevan julistuksen, jonka Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi 86. istunnossaan (1998),

ottaa huomioon ne oikeudet ja periaatteet, jotka sisältyvät Kansainvälisen työjärjestön yleissopimukseen ja suosituksiin, erityisesti yleissopimukseen, joka koskee pakollista työtä (1930), yleissopimukseen, joka koskee ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua (1948), yleissopimukseen, joka koskee järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvottelu-oikeuden periaatteiden soveltamista (1949), yleissopimukseen, joka koskee samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettavaa samaa palkkaa (1951), yleissopimukseen, joka koskee sosiaaliturvan vähimmäistasoa (1952), yleissopimukseen, joka koskee pakkotyön poistamista (1957), yleissopimukseen, joka koskee työmarkki-

RECOMMENDATION NO 193**concerning the Promotion of Cooperatives**

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 90th Session on 3 June 2002, and

Recognizing the importance of cooperatives in job creation, mobilizing resources, generating investment and their contribution to the economy, and

Recognizing that cooperatives in their various forms promote the fullest participation in the economic and social development of all people, and

Recognizing that globalization has created new and different pressures, problems, challenges and opportunities for cooperatives, and that stronger forms of human solidarity at national and international levels are required to facilitate a more equitable distribution of the benefits of globalization, and

Noting the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work, adopted by the International Labour Conference at its 86th Session (1998), and

Noting the rights and principles embodied in international labour Conventions and Recommendations, in particular the Forced Labour Convention, 1930; the Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948; the Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949; the Equal Remuneration Convention, 1951; the Social Security (Minimum Standards) Convention, 1952; the Abolition of Forced Labour Convention, 1957; the Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958; the Employment Policy Convention, 1964; the Minimum Age Convention, 1973; the Rural Workers' Organisations Convention and Recommendation, 1975; the Human Re-

noilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää (1958), yleissopimukseen, joka koskee työllisyyspolitiikkaa (1964), yleissopimukseen, joka koskee työhön pääsemiseksi vaadittavaa vähimmäisikää (1973), yleissopimukseen ja suositukseen, jotka koskevat maaseudun työntekijäjärjestöjä ja niiden osuutta taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä (1975), yleissopimukseen ja suositukseen, jotka koskevat ammatinvalinnanohjauksen ja ammattikoulutuksen osuutta kehitettäessä inhimillisiä voimavaroja (1975), suositukseen, joka koskee työllisyyspolitiikkaa (täydentäviä määräyksiä) (1984), suositukseen, joka koskee yleisiä edellytyksiä pienten ja keskisuurten yritysten työpaikkojen luomisen edistämiseksi (1998) ja yleissopimukseen, joka koskee lapsityön pahimpien muotojen kieltämistä ja välittömiä toimia niiden poistamiseksi (1999),

muistuttaa Philadelphian julistukseen kirjatusta periaatteesta "Työ ei ole kauppatavaraa",

muistuttaa, että Kansainvälisen työjärjestön ensisijainen tavoite on se, että kaikilla työntekijöillä kaikkialla olisi ihmisarvoista työtä sekä

päätää hyväksyä tietyt osuustoiminnan edistämistä koskevat ehdotukset, mikä on istunnon esityslistan neljäs kohta, ja

päätää, että nämä ehdotukset tulee laatia suosituksen muotoon sekä

hyväksyy tänä 20. päivänä kesäkuuta vuonna 2002 seuraavan suosituksen, josta voidaan käyttää nimitystä Osuustoiminnan edistämistä koskeva suositus, 2002.

I. SOVELTAMISALA, MÄÄRITELMÄ JA TAVOITTEET

1. Osuuskuntien toiminta tunnetaan kaikilla talouselämän osa-alueilla. Tämä suositus koskee kaikkia osuuskuntia niiden tyypistä tai muodosta riippumatta.

2. Tässä suosituksessa "osuuskunta" tarkoittaa itsenäistä henkilöyhteisöä, johon jäsenet liittyvät vapaaehtoisesti toteuttaakseen yhteisesti omistamansa ja demokraattisesti

sources Development Convention and Recommendation, 1975; the Employment Policy (Supplementary Provisions) Recommendation, 1984; the Job Creation in Small and Medium-Sized Enterprises Recommendation, 1998; and the Worst Forms of Child Labour Convention, 1999, and

Recalling the principle embodied in the Declaration of Philadelphia that "labour is not a commodity", and

Recalling that the realization of decent work for workers everywhere is a primary objective of the International Labour Organization, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the promotion of cooperatives, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation;

adopts this twentieth day of June of the year two thousand and two the following Recommendation, which may be cited as the Promotion of Cooperatives Recommendation, 2002.

I. SCOPE, DEFINITION AND OBJECTIVES

1. It is recognized that cooperatives operate in all sectors of the economy. This Recommendation applies to all types and forms of cooperatives.

2. For the purposes of this Recommendation, the term "cooperative" means an autonomous association of persons united voluntarily to meet their common eco-

hallitsemansa yrityksen avulla taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tarpeitaan ja tavoitteitaan.

3. Osuuskuntien identiteetin edistämisen ja lujittamisen tulisi perustua:

a) osuustoiminnallisiin arvoihin, kuten omatoimisuuteen, omavastuuseen, demokratiaan, tasa-arvoon, oikeudenmukaisuuteen ja solidaarisuuteen, sekä eettisiin arvoihin, kuten rehellisyyteen, avoimuuteen, yhteiskunnalliseen vastuuseen ja muista ihmisistä välittämiseen, ja

b) niihin osuustoiminnallisiin periaatteisiin, jotka kansainvälinen osuustoimintaliike on kehittänyt ja jotka esitetään tämän suosituksen liitteessä. Näitä periaatteita ovat vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys, demokraattinen jäsenhallinto, jäsenten taloudellinen osallistuminen, itsenäisyys ja riippumattomuus, koulutus, oppiminen ja viestintä, osuuskuntien keskinäinen yhteistyö sekä vastuu toimintaympäristöstä.

4. Osuustoiminnan mahdollisuuksien edistämiseksi tulisi kaikissa maissa niiden kehitystasosta riippumatta ryhtyä toimenpiteisiin, joiden avulla osuuskunnat ja niiden jäsenet voivat

a) luoda ja kehittää ansiomahdollisuuksiaan sekä kestäviä ihmisarvoisia työpaikkoja;

b) kehittää koulutuksen ja oppimisen avulla inhimillisiä voimavarojaan sekä yleistä tietoisuuttaan osuustoimintaliikkeen arvoista, eduista ja hyödyistä;

c) edistää liiketoimintaansa sekä siihen sisältyen yrittäjyyden ja liikkeenjohdon edelleen kehittämistä;

d) vahvistaa kilpailukykyään sekä päästä markkinoille ja saada institutionaalista rahoitusta;

e) lisätä säästöjään ja sijoituksiaan;

f) parantaa sosiaalista ja taloudellista hyvinvointiaan ottaen samalla huomioon kaikenlaisen syrjinnän poistamisen tarpeen;

g) edistää kestävästä inhimillistä kehitystä; ja

h) vakiinnuttaa sekä laajentaa erityistä elinvoimaista ja voimakasta taloussektoria, joka sisältää osuuskunnat, jotka reagoivat yhteisön sosiaalisiin ja taloudellisiin tarpeisiin.

conomic, social and cultural needs and aspirations through a jointly owned and democratically controlled enterprise.

3. The promotion and strengthening of the identity of cooperatives should be encouraged on the basis of:

a) cooperative values of self-help, self-responsibility, democracy, equality, equity and solidarity; as well as ethical values of honesty, openness, social responsibility and caring for others; and

b) cooperative principles as developed by the international cooperative movement and as referred to in the Annex hereto. These principles are: voluntary and open membership; democratic member control; member economic participation; autonomy and independence; education, training and information; cooperation among cooperatives; and concern for community.

4. Measures should be adopted to promote the potential of cooperatives in all countries, irrespective of their level of development, in order to assist them and their membership to:

a) create and develop income-generating activities and sustainable decent employment;

b) develop human resource capacities and knowledge of the values, advantages and benefits of the cooperative movement through education and training;

c) develop their business potential, including entrepreneurial and managerial capacities;

d) strengthen their competitiveness as well as gain access to markets and to institutional finance;

e) increase savings and investment;

f) improve social and economic well-being, taking into account the need to eliminate all forms of discrimination;

g) contribute to sustainable human development; and

h) establish and expand a viable and dynamic distinctive sector of the economy, which includes cooperatives, that responds to the social and economic needs of the community.

5. Erityistoimenpitein tulisi kannustaa sitä, että osuuskunnat solidaarisuuteen perustuvina yrityksinä ja järjestöinä kykenisivät toiminnallaan tyydyttämään jäsentensä ja yhteiskunnan tarpeet sekä mahdollistamaan heikoimmassa asemassa olevien ryhmien mahdollisuuden yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

II. POLITIIKAN PUITTEET JA HALLITUSTEN ROOLI

6. Tasapainoinen yhteiskunta edellyttää vahvan julkisen ja yksityisen sektorin ohella voimakasta osuustoimintaan, keskinäiseen ja muuhun yhteiskunnalliseen ja valtiosta riippumattomaan yhteistoimintaan perustuvaan sektoria. Näin ollen hallitusten tulisi toteuttaa sitä tukevaa politiikkaa ja lainsäädäntöä, jotka vastaavat osuustoiminnan luonnetta ja tarkoitusta sekä 3 kappaleessa tarkoitettuja osuustoiminnallisia arvoja ja periaatteita, ja joilla voidaan

a) luoda institutionaaliset puitteet sille, että osuuskunnat voidaan rekisteröidä mahdollisimman nopeasti, yksinkertaisesti, tehokkaasti ja pienin kustannuksin;

b) edistää toimintalinjauksia, joiden avulla voidaan perustaa asianmukaiset, mahdollisesti ainakin osaksi jakamattomia rahastoja ja osuuskuntien kehittämisrahastoja;

c) mahdollistaa kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaiset toimenpiteet, joiden avulla osuuskuntia valvotaan niiden luonteen ja toiminnan edellyttämällä tavalla ja otetaan huomioon niiden itsenäisyys. Nämä toimenpiteet eivät saa olla epäedullisempia kuin ne toimenpiteet, joita sovelletaan muihin yritysmuotoihin tai yhteiskunnallisiin organisaatioihin;

d) edistää osuuskuntien jäsenyyttä sellaisissa osuustoiminnallisissa organisaatioissa, jotka tyydyttävät jäsenosuuskuntien tarpeita ja

e) kannustaa osuuskuntien kehittymistä itsenäisiksi ja jäsenhallintoon perustuviksi yrityksiksi erityisesti sellaisilla alueilla, joilla osuuskunnilla on merkittävä asema tai missä ne tarjoavat palveluja, joita ei muuten

5. The adoption of special measures should be encouraged to enable cooperatives, as enterprises and organizations inspired by solidarity, to respond to their members' needs and the needs of society, including those of disadvantaged groups in order to achieve their social inclusion.

II. POLICY FRAMEWORK AND ROLE OF GOVERNMENTS

6. A balanced society necessitates the existence of strong public and private sectors, as well as a strong cooperative, mutual and the other social and non-governmental sector. It is in this context that Governments should provide a supportive policy and legal framework consistent with the nature and function of cooperatives and guided by the cooperative values and principles set out in Paragraph 3, which would:

a) establish an institutional framework with the purpose of allowing for the registration of cooperatives in as rapid, simple, affordable and efficient a manner as possible;

b) promote policies aimed at allowing the creation of appropriate reserves, part of which at least could be indivisible, and solidarity funds within cooperatives;

c) provide for the adoption of measures for the oversight of cooperatives, on terms appropriate to their nature and functions, which respect their autonomy, and are in accordance with national law and practice, and which are no less favourable than those applicable to other forms of enterprise and social organization;

d) facilitate the membership of cooperatives in cooperative structures responding to the needs of cooperative members; and

e) encourage the development of cooperatives as autonomous and self-managed enterprises, particularly in areas where cooperatives have an important role to play or provide services that are not otherwise pro-

olisi saatavilla.

7.(1) Kappaleessa 3 määriteltyjen osuustoiminnallisten arvojen ja periaatteiden mukaista osuustoimintaa tulisi pitää yhtenä perustekijänä sekä kansallisessa että kansainvälisessä taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa kehityksessä.

(2) Osuuskuntia tulisi kohdella kansallisten lakien ja käytäntöjen mukaisesti eikä niihin sovellettavien ehtojen tule olla epäedullisempia kuin muuhun yritys- ja järjestötoimintaan sovellettavat ehdot. Tarvittaessa hallitusten tulisi tukea toimenpitein sellaista osuustoimintaa, joka toteuttaa erikseen määriteltyjä yleisiä ja yhteiskunnallisia tavoitteita, kuten työllisyyden edistämistä tai toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on heikoimmassa asemassa olevien alueiden tai väestöryhmien aseman kehittäminen. Tällaisiin toimenpiteisiin voisivat mahdollisuuksien mukaan sisältyä muun muassa verohuojennukset, lainat, avustukset, mahdollisuus julkisiin rakennushankkeisiin osallistumiseen ja hankintoja koskevat erityisjärjestelyt.

(3) Erityisesti tulisi pyrkiä lisäämään naisten osallistumista osuustoimintaan sen kaikilla tasoilla, erityisesti johtotehtävissä.

8.(1) Kansallisessa politiikassa tulisi erityisesti

a) edistää Kansainvälisen työjärjestön työelämän peruseriaatteita ja -oikeuksia koskevan julistuksen toteutumista yhtäläisesti kaikkien osuuskuntien työntekijöiden osalta;

b) varmistaa, että työoikeudellista lainsäädäntöä sovelletaan kaikissa yrityksissä ja ettei osuuskuntia perusteta tai käytetä työoikeudellisen lainsäädännön kiertämiseksi tai piilotyösuhteiden luomiseksi sekä että työntekijöiden oikeuksia rikkovien valeosuuskuntien perustaminen estetään;

c) edistää sukupuolten tasa-arvoa osuuskunnissa ja niiden toiminnassa;

d) edistää toimenpiteitä, joiden avulla varmistetaan se, että osuuskunnissa noudatetaan hyviä työkäytäntöjä, jotka mahdollistavat asiaan kuuluvan tiedon hankkimisen;

e) kehittää jäsenten, työntekijöiden ja esimiesten teknisiä ja ammatillisia taitoja,

vided.

7. (1) The promotion of cooperatives guided by the values and principles set out in Paragraph 3 should be considered as one of the pillars of national and international economic and social development.

(2) Cooperatives should be treated in accordance with national law and practice and on terms no less favourable than those accorded to other forms of enterprise and social organization. Governments should introduce support measures, where appropriate, for the activities of cooperatives that meet specific social and public policy outcomes, such as employment promotion or the development of activities benefiting disadvantaged groups or regions. Such measures could include, among others and in so far as possible, tax benefits, loans, grants, access to public works programmes, and special procurement provisions.

(3) Special consideration should be given to increasing women's participation in the cooperative movement at all levels, particularly at management and leadership levels.

8. (1) National policies should notably:

a) promote the ILO fundamental labour standards and the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work, for all workers in cooperatives without distinction whatsoever;

b) ensure that cooperatives are not set up for, or used for, non-compliance with labour law or used to establish disguised employment relationships, and combat pseudo cooperatives violating workers' rights, by ensuring that labour legislation is applied in all enterprises;

c) promote gender equality in cooperatives and in their work;

d) promote measures to ensure that best labour practices are followed in cooperatives, including access to relevant information;

e) develop the technical and vocational skills, entrepreneurial and managerial abili-

yrittäjyys- ja johtamisvalmiuksia, liiketoiminnan tuntemusta ja yleisiä taloudellisia ja yhteiskunnallisia valmiuksia sekä edistää heidän mahdollisuuksiaan tieto- ja viestintätekniologian käyttämiseen;

f) edistää osuustoiminnan periaatteita ja käytäntöjä koskevaa opetusta ja koulutusta kansallisten koulutusjärjestelmien kaikilla sopivilla tasoilla ja yhteiskunnassa yleensä;

g) edistää työpaikan työturvallisuutta ja työterveyttä koskevia toimenpiteitä;

h) edistää koulutusta ja muita tukitoimenpiteitä, joilla voidaan parantaa osuuskuntien tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä niiden tuotteiden ja palveluiden laatua;

i) edistää osuuskuntien luotonsaantimahdollisuuksia;

j) edistää osuuskuntien pääsyä markkinoille;

k) edistää osuustoimintaa koskevan tiedon levittämistä ja

l) pyrkiä kehittämään osuuskuntia koskevaa kansallista tilastointia ottaen huomioon kehittämisohjelmat ja niiden täytäntöönpano.

(2) Tämän politiikan avulla tulisi:

a) tarvittaessa hajauttaa osuuskuntia koskevien toimenpiteiden ja määräysten laatiminen ja toteuttaminen alueelliselle ja paikallisella tasolle;

b) määrittellä osuuskuntien lakiin perustuvat velvoitteet, jotka koskevat sellaisia seikkoja kuin rekisteröintiä, tilintarkastusta, yhteisövaikutusten arviointia ja lisenssien hankintaa; ja

c) edistää parhaita hallintotapoja osuuskunnissa.

9. Hallitusten tulisi edistää osuuskuntien asemaa, koska niillä on tärkeä merkitys niukkoihin tai puutteellisiin voimavaroihin perustuvan toiminnan (josta joskus käytetään nimitystä "epävirallinen talous") muuttamiseksi kansantalouteen sisältyväksi lainsäädännöllä suojatuksi työksi.

ties, knowledge of business potential, and general economic and social policy skills, of members, workers and managers, and improve their access to information and communication technologies;

f) promote education and training in cooperative principles and practices, at all appropriate levels of the national education and training systems, and in the wider society;

g) promote the adoption of measures that provide for safety and health in the workplace;

h) provide for training and other forms of assistance to improve the level of productivity and competitiveness of cooperatives and the quality of goods and services they produce;

i) facilitate access of cooperatives to credit;

j) facilitate access of cooperatives to markets;

k) promote the dissemination of information on cooperatives; and

l) seek to improve national statistics on cooperatives with a view to the formulation and implementation of development policies.

(2) Such policies should:

a) decentralize to the regional and local levels, where appropriate, the formulation and implementation of policies and regulations regarding cooperatives;

b) define legal obligations of cooperatives in areas such as registration, financial and social audits, and the obtaining of licences; and

c) promote best practice on corporate governance in cooperatives.

9. Governments should promote the important role of cooperatives in transforming what are often marginal survival activities (sometimes referred to as the "informal economy") into legally protected work, fully integrated into mainstream economic life.

III. JULKISEN VALLAN TOIMET OSUUSTOIMINNAN EDISTÄMISEKSI

10.(1) Jäsenvaltioiden tulisi hyväksyä ja tarpeen mukaan tarkistaa osuuskuntia koskevia erityislakeja ja määräyksiä, jotka perustuvat 3 kappaleessa lueteltuihin osuustoiminnallisiin arvoihin ja periaatteisiin.

(2) Hallitusten tulisi kuulla osuustoimintajärjestöjä sekä asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä laatiessaan ja tarkistaessaan osuuskuntia koskevia toimintalinjauksia, lainsäädäntöä, ja määräyksiä.

11.(1) Hallitusten tulisi järjestää osuuskunnille suunnattuja tukipalveluja, joiden avulla voidaan vahvistaa niiden liiketoiminnan kehittymistä sekä edistää niiden mahdollisuuksia kehittää työpaikkoja ja ansiomahdollisuuksia.

(2) Näihin palveluihin tulisi mahdollisuuksien mukaan sisällyttää:

- a) henkilöstön kehittämisohjelmia;
- b) tutkimusta ja johtamistaitoa koskevia konsulttipalveluja;
- c) rahoitus- ja sijoituspalveluja;
- d) kirjanpito- ja tilintarkastuspalveluja;
- e) hallinnon tietojärjestelmäpalveluja;
- f) tieto- ja suhdetoimintapalveluja;
- g) teknologiaa ja innovaatioita koskevia konsulttipalveluja;
- h) lainopillisia ja verotusta koskevia palveluja;
- i) markkinoinnin tukipalveluja; ja
- j) muita tukipalveluita tarvittaessa.

(3) Hallitusten tulisi edistää tällaisten tukipalveluiden luomista. Osuuskuntien ja osuustoimintajärjestöjen osallistumista näiden palveluiden organisointiin ja hallintoihin tulisi kannustaa, samoin kuin sitä, että ne tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan osallistuisivat niiden rahoitukseen.

(4) Hallitusten tulisi tiedostaa osuuskuntien ja osuustoiminnallisten järjestöjen merkitys ja kehittää asianmukaisia toimenpiteitä, joilla edistetään osuuskuntien perustamista ja vahvistetaan niiden asemaa sekä kansalli-

III. IMPLEMENTATION OF PUBLIC POLICIES FOR THE PROMOTION OF COOPERATIVES

10. (1) Member States should adopt specific legislation and regulations on cooperatives, which are guided by the cooperative values and principles set out in Paragraph 3, and revise such legislation and regulations when appropriate.

(2) Governments should consult cooperative organizations, as well as the employers' and workers' organizations concerned, in the formulation and revision of legislation, policies and regulations applicable to cooperatives.

11. (1) Governments should facilitate access of cooperatives to support services in order to strengthen them, their business viability and their capacity to create employment and income.

(2) These services should include, wherever possible:

- a) human resource development programmes;
- b) research and management consultancy services;
- c) access to finance and investment;
- d) accountancy and audit services;
- e) management information services;
- f) information and public relations services;
- g) consultancy services on technology and innovation;
- h) legal and taxation services;
- i) support services for marketing; and
- j) other support services where appropriate.

(3) Governments should facilitate the establishment of these support services. Cooperatives and their organizations should be encouraged to participate in the organization and management of these services and, wherever feasible and appropriate, to finance them.

(4) Governments should recognize the role of cooperatives and their organizations by developing appropriate instruments aimed at creating and strengthening cooperatives at national and local levels.

sesti että alueellisesti.

12. Hallitusten tulisi tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin osuuskuntien investointien rahoituksen ja luoton saannin mahdollistamiseksi. Tällaisilla toimenpiteillä tulisi erityisesti

a) edistää lainojen ja muun rahoituksen tarjontaa;

b) yksinkertaistaa hallinnointimenettelyjä, pyrkiä helpottamaan osuuskuntien mahdollisten pääomavajeiden korjaamista ja alentaa lainanottamisesta johtuvia kustannuksia;

c) edistää osuuskunnille tarkoitettuja itenäisiä rahoitusjärjestelyjä mukaan lukien säästö- ja luotto-osuuskunnat sekä osuustoiminnalliset pankit ja vakuutusyhtiöt; ja

d) tukea heikoimpia ryhmiä erityistoimenpitein.

13. Osuustoiminnan edistämiseksi hallitusten tulisi luoda olosuhteet, joilla edistetään kaikenlaisien osuuskuntien välisiä teknillisiä, kaupallisia ja rahoituksellisia yhteyksiä kokemusriskien ja riskien ja hyötyjen jakamisen helpottamiseksi.

IV. TYÖNANTAJA- JA TYÖNTEKIJÄJÄRJESTÖJEN JA OSUUSTOIMINTAJÄRJESTÖJEN ROOLI JA NIIDEN VÄLISET SUHTEET

14. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen tulisi yhdessä osuustoimintajärjestöjen kanssa pyrkiä edistämään eri tavoin toimintaa ja tunnustaa osuustoiminnan merkitys kestäväen kehityksen päämäärien saavuttamisessa.

15. Työnantajajärjestöjen tulisi tarvittaessa harkita sitä, että ne voisivat hyväksyä jäsenikseen osuuskunnat, jotka sitä haluavat ja tarjota niille asianmukaisia tukipalveluja samoin ehdoin kuin muillekin jäsenilleen.

16. Työntekijäjärjestöjä tulisi kannustaa siihen, että ne

a) neuvosivat ja avustaisivat osuuskuntien työntekijöitä liittymään työntekijäjärjestöihin;

b) avustaisivat jäseniään perustamaan osuuskuntia, joiden tavoitteena on perushyödykkeiden ja -palvelujen saatavuus-

12. Governments should, where appropriate, adopt measures to facilitate the access of cooperatives to investment finance and credit. Such measures should notably:

a) allow loans and other financial facilities to be offered;

b) simplify administrative procedures, remedy any inadequate level of cooperative assets, and reduce the cost of loan transactions;

c) facilitate an autonomous system of finance for cooperatives, including savings and credit, banking and insurance cooperatives; and

d) include special provisions for disadvantaged groups.

13. For the promotion of the cooperative movement, governments should encourage conditions favouring the development of technical, commercial and financial linkages among all forms of cooperatives so as to facilitate an exchange of experience and the sharing of risks and benefits.

IV. ROLE OF EMPLOYERS' AND WORKERS' ORGANIZATIONS AND COOPERATIVE ORGANIZATIONS, AND RELATIONSHIPS BETWEEN THEM

14. Employers' and workers' organizations, recognizing the significance of cooperatives for the attainment of sustainable development goals, should seek, together with cooperative organizations, ways and means of cooperative promotion.

15. Employers' organizations should consider, where appropriate, the extension of membership to cooperatives wishing to join them and provide appropriate support services on the same terms and conditions applying to other members.

16. Workers' organizations should be encouraged to:

a) advise and assist workers in cooperatives to join workers' organizations;

b) assist their members to establish cooperatives, including with the aim of facilitating access to basic goods and services;

den edistäminen;

c) osallistuisivat paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla työskentelyyn komiteoissa ja työryhmissä, joissa käsitellään sellaisia taloudellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä, jotka vaikuttavat osuuskuntiin;

d) avustaisivat ja osallistuisivat uusien osuuskuntien perustamiseen työpaikkojen luomiseksi ja säilyttämiseksi mukaan luetuina ne tilanteet, joissa harkitaan yrityksen lopettamista;

e) kannattaisivat ja osallistuisivat sellaisiin osuuskunnille suunnattuihin ohjelmiin, joiden tavoitteena on osuuskuntien tuottavuuden kohottaminen;

f) edistäisivät yhtäläisiä mahdollisuuksia osuuskunnissa;

g) rohkaisivat osuuskuntien työtä tekeviä jäseniä käyttämään oikeuksiaan, ja

h) ryhtyisivät muihin osuustoiminnan edistämistä koskeviin toimenpiteisiin, joihin sisältyy opetus ja koulutus.

17. Osuuskuntia ja niitä edustavia järjestöjä tulisi kannustaa:

a) luomaan aktiiviset suhteet työnantaja- ja työntekijäjärjestöihin ja asianmukaisiin valtiollisiin organisaatioihin ja kansalaisjärjestöihin osuuskunnille suotuisien kehitysedellytysten luomiseksi;

b) hallinnoimaan omia tukipalvelujaan ja osallistumaan niiden rahoitukseen;

c) tarjoamaan jäsenosuuskunnilleen kaupallisia- ja rahoituspalveluja;

d) investoimaan ja edistämään jäseniensä, työntekijöidensä ja liikkeenjohtajiensa ihmisten voimavarojen kehittymisen edistämiseen;

e) edistämään kansallisten ja kansainvälisten osuustoimintajärjestöjen edelleen kehittymistä sekä niihin liittymistä;

f) edustamaan kansallista osuustoimintaliikettä kansainvälisessä kanssakäymisessä; ja

g) ryhtymään kaikkiin sellaisiin toimenpiteisiin, joilla osuustoimintaa edistetään.

c) participate in committees and working groups at the local, national and international levels that consider economic and social issues having an impact on cooperatives;

d) assist and participate in the setting up of new cooperatives with a view to the creation or maintenance of employment, including in cases of proposed closures of enterprises;

e) assist and participate in programmes for cooperatives aimed at improving their productivity;

f) promote equality of opportunity in cooperatives;

g) promote the exercise of the rights of worker-members of cooperatives; and

h) undertake any other activities for the promotion of cooperatives, including education and training.

17. Cooperatives and organizations representing them should be encouraged to:

a) establish an active relationship with employers' and workers' organizations and concerned governmental and non-governmental agencies with a view to creating a favourable climate for the development of cooperatives;

b) manage their own support services and contribute to their financing;

c) provide commercial and financial services to affiliated cooperatives;

d) invest in, and further, human resource development of their members, workers and managers;

e) further the development of and affiliation with national and international cooperative organizations;

f) represent the national cooperative movement at the international level; and

g) undertake any other activities for the promotion of cooperatives.

V. KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

18. Kansainvälistä yhteistyötä tulisi edistää:

a) vaihtamalla tietoa toimenpiteistä ja ohjelmista, jotka ovat osoittautuneet tehokkain työllisyyden edistämiseksi ja osuuskuntien jäsenten ansiomahdollisuuksien lisäämisessä;

b) rohkaisemalla ja edistämällä sellaisten kansallisten ja kansainvälisten elinten ja laitosten välisiä suhteita, joilla pyritään kehittämään osuustoimintaa edelleen ja mahdollistamaan:

(i) henkilövaihdon ja ideoiden, koulutus- ja opetusmateriaalin, opetusmenetelmien ja alaan liittyvän lähdekirjallisuuden vaihdon;

(ii) osuuskuntien ja niiden kehitykseen liittyvän tutkimusaineiston ja muun tiedon kokoamisen ja hyödyntämisen;

(iii) osuuskuntien välisten liittoutumien ja kansainvälisten kumppanuuksien perustamisen;

(iv) osuustoiminnallisten arvojen ja periaatteiden edistämisen ja suojelemisen; ja

(v) osuuskuntien välisten kaupallisten suhteiden luomisen;

c) antamalla osuuskunnille mahdollisuus hyödyntää kansallista ja kansainvälistä tietoa, joka koskee sellaisia seikkoja kuin markkinoita, lainsäädäntöä, opetusjärjestelmiä ja -tapoja, tekniikkaan ja tuotteisiin liittyviä standardeja; ja

d) kehittämällä mikäli aiheellista ja mahdollista, yhdessä osuuskuntien ja asianmukaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa yhteisiä alueellisia ja kansainvälisiä ohjeita ja lainsäädäntöä osuuskuntien tukemiseksi alueellisesti ja kansainvälisesti.

VI. LOPPUSÄÄNNÖS

19. Tämä suositus korvaa osuuskuntien merkitystä kehitysmaiden taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä koskevan suosituksen vuodelta 1966.

V. INTERNATIONAL COOPERATION

18. International cooperation should be facilitated through:

a) exchanging information on policies and programmes that have proved to be effective in employment creation and income generation for members of cooperatives;

b) encouraging and promoting relationships between national and international bodies and institutions involved in the development of cooperatives in order to permit:

(i) the exchange of personnel and ideas, of educational and training materials, methodologies and reference materials;

(ii) the compilation and utilization of research material and other data on cooperatives and their development;

(iii) the establishment of alliances and international partnerships between cooperatives;

(iv) the promotion and protection of cooperative values and principles; and

(v) the establishment of commercial relations between cooperatives;

c) access of cooperatives to national and international data, such as market information, legislation, training methods and techniques, technology and product standards; and

d) developing, where it is warranted and possible, and in consultation with cooperatives, employers' and workers' organizations concerned, common regional and international guidelines and legislation to support cooperatives.

VI. FINAL PROVISION

19. The present Recommendation revises and replaces the Co-operatives (Developing Countries) Recommendation, 1966.

LIITE

**Ote osuustoiminnan identiteettiä koskevas-
ta kannanotosta, jonka Kansainvälisen
Osuustoimintaliiton yleiskokous hyväksyi
vuonna 1995**

Osuustoiminnan periaatteet ovat suunta-
viittoja arvojen toteuttamiseksi käytännös-
sä.

Vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys

Osuuskunnat ovat vapaaehtoisia organi-
saatioita, jotka ilman sukupuolista, yhteis-
kunnallista, rodullista, poliittista tai uskon-
nollista syrjintää ovat avoimia kaikille, jot-
ka voivat käyttää osuuskunnan palveluja ja
ovat valmiita noudattamaan jäsenyyden
velvoitteita.

Demokraattinen jäsenhallinto

Osuuskunnat ovat jäsentensä hallitsemia
demokraattisia organisaatioita. Päätökseen-
tekoon aktiivisesti osallistuva jäsenistö
määrää niiden toimintalinjoista. Luottamus-
henkilöinä toimivat miehet ja naiset ovat
vastuussa toiminnastaan jäsenistölle. Perus-
osuuskunnissa jäsenillä on yhtäläinen ääni-
oikeus (jäsen/ääni). Myös muun asteisissa
osuuskunnissa hallinto on järjestetty demo-
kraattisesti.

Jäsenten taloudellinen osallistuminen

Jäsenet osallistuvat yhdenvertaisesti ja oi-
keudenmukaisesti osuuskunnan pääoman
kartuttamiseen ja hallitsevat sitä demokraat-
tisesti. Ainakin osa pääomasta on yleensä
osuuskunnan omaisuutta.

Jäsenyyden edellyttämälle osuuskunnalle
jäsenet saavat yleensä vain rajoitetun
koron tai eivät korkoa lainkaan. Ylijäämän
jäsenistö osoittaa yhteen tai useampaan seu-
raavista tarkoituksista: osuuskunnan kehiti-
tämiseen perustamalla mikäli mahdollista
ainakin osaksi jakamattomia rahastoja, etui-
hin jäsenille suhteessa heidän käyttämiinsä

ANNEX

**Extract from the Statement on the Co-
operative Identity, adopted by the General
Assembly of the International Co-operative
Alliance in 1995**

The cooperative principles are guidelines
by which cooperatives put their values into
practice.

Voluntary and open membership

Cooperatives are voluntary organizations,
open to all persons able to use their services
and willing to accept the responsibilities of
membership, without gender, social, racial,
political or religious discrimination.

Democratic member control

Cooperatives are democratic organiza-
tions controlled by their members, who ac-
tively participate in setting their policies
and making decisions. Men and women
serving as elected representatives are ac-
countable to the membership. In primary
cooperatives members have equal voting
rights (one member, one vote) and cooper-
atives at other levels are also organized in a
democratic manner.

Member economic participation

Members contribute equitably to, and
democratically control, the capital of their
cooperative. At least part of that capital is
usually the common property of the coop-
erative.

Members usually receive limited compen-
sation, if any, on capital subscribed as a
condition of membership. Members allocate
surpluses for any or all of the following
purposes: developing their cooperative,
possibly by setting up reserves, part of
which at least would be indivisible; benefit-
ing members in proportion to their transac-

palveluihin tai jonkin muun jäsenistön hyväksymän toiminnan tukemiseen.

Itsenäisyys ja riippumattomuus

Osuuskunnat ovat itsenäisiä, jäsentensä hallitsemia, omatoimisuuteen perustuvia organisaatioita. Mahdollisten sopimusten tekeminen muiden organisaatioiden kanssa valtiovalta mukaan luettuna tai ulkopuolisen pääoman hankinta tapahtuu jäsenten demokraattista hallintoa tai osuuskunnan itsenäisyyttä vaarantamatta.

Koulutus, oppiminen ja viestintä

Osuuskunnat tarjoavat jäsenilleen, luottamushenkilöilleen, liikkeenjohdolleen ja henkilöstölleen mahdollisuuden koulutukseen ja oppimiseen tehokkaan osallistumisen toteuttamiseksi osuuskunnan kehittämiseen. Osuuskunnat viestivät suurelle yleisölle sekä etenkin nuorisolle ja mielipidevaikuttajille osuustoiminnan luonteesta ja sen eduista.

Osuuskuntien keskinäinen yhteistyö

Osuuskunnat palvelevat jäsenistöään tehokkaimmin ja vahvistavat osuustoimintaliikettä harjoittamalla keskinäistä yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Vastuu toimintaympäristöstä

Osuuskunnat toimivat yhteisöjensä kestävä kehityksen hyväksi jäsentensä päättämällä tavalla.

tions with the cooperative; and supporting other activities approved by the membership.

Autonomy and independence

Cooperatives are autonomous, self-help organizations controlled by their members. If they enter into agreements with other organizations, including governments, or raise capital from external sources, they do so on terms that ensure democratic control by their members and maintain their cooperative autonomy.

Education, training and information

Cooperatives provide education and training for their members, elected representatives, managers, and employees so they can contribute effectively to the development of their cooperatives. They inform the general public - particularly young people and opinion leaders - about the nature and benefits of cooperation.

Cooperation among cooperatives

Cooperatives serve their members most effectively and strengthen the cooperative movement by working together through local, national, regional and international structures.

Concern for community

Cooperatives work for the sustainable development of their communities through policies approved by their members.